

**NAPOINE GU 'NTAKMAI LEISIKI GU LEISIKUAK
'NREIBAK PRESBYTERY**

**PRIMARY CLASS
Tingkum 6th 7th 8th**

BIBLE GU MARASAM

Compiled & Written
By
Rev. Pauduateing Newme

Approved & Published
By 'Nreibak Presbytery Sunday School Committee
First Published 2016

HESUA SAM

Aipau Sunday School Syllabus ze napoine kum seruk gene Tesat lung kau hangge rawpat gai lei. Lua 21st 'Nreibak Presbytery gu Tingkum 'Ndui, 2015 ge Hangrum PCI gene kam gaibe luigum ze aipau syllabus ze 'Nreibak Presbytery lung ge teirabe hangge telew gai lei. Presbytery lungning ge Syllabus tew kelira ning patbe ze a napoine je Sunday school kageteibe ge herui lam runne mak ze mipumsak lam, machi lam zai pebaume kelungbese lam ge chingchu 'nsamra geteiliara 'nnang dibe ze gene lei.

Aige geteirabe sambamramme ze Bible gu marasam ramme benai kedadabe leisiramme ge napoine ze machi 'mpui ge ngua 'nzeigairabe leisikkuak ramme gene lu 'nduiluze rawpat gai delei. Aipau syllabus ze geteiliaramme leine kia 'mmize kialuze leisiname ze geteiliara lei. Zai leisiname leine du aige rawgaibe sambam ramme ze parimba chi 'mmisingra kia ze teiralei.

Zai aipau syllabus telew gaibe ze Bible machi ramme chi 'nke luze tingkum ekzam hangrunne makze leisiname keringbe ge chi 'ntipgaira geteira lei. Aipau leisi kiame leine dage machi lam kantuabe ngau sing lera milaikai ze machi ningching ze peuralei.

Rev. Pauduateing Newme

SECTION 1

SAMDEGAI RAIBE GU

Peruak 1

HERA GU KEDEIREI

Geteiliabe sambam: Hera runne-Pa machiamchibetak

(Jenesis 1:1-2:2)

Hera a gesangsingbe kau lei. Sam ze sam pa 'nda hang ge teilirabe lamui lei (tingkai, kelumbe, zai hemichi babe ze bamsingleibe anui chi lei kane pekau anui ngau lak lei). Hera a magetaleine ngau zai chi kam lei. Ting benai kedei ge magetaleine Hera ne ka'ndam lei. Magetaleine 'ndamra hangge heze seruk ne ka'nnang lei. Hera ne ziammena ze pelui gum ze 'ndam gai lei. Ma-chiam- chibepeu luigum ze 'ndam gaibeibe zegene anui ma chiamchi lei. Hera ne ma-chiam gaibe ramme ze 'ndai kau kau lau? Railangbe mai ge Kebabe 'ndam gai lei; Pa kenabe mai ge Tinggim; Pa kechumbe mai ge Sungklingramme, Maparamme, zai Hingbangramme 'ndam gailei; Pa medaibe mai ge hekew, hegi, zai naimik 'ndam gai lei; Pa mungeube mai ge 'nruipoineramme zai heka 'ndam gai lei; zai Pa serukbe mai ge kauruiramme benai ziammena ze 'ndam gai lei. 'Ndam kam lu dege Hera ne "Yi delei" ze kacheu lei. 'Ndam kam luze heje sena ne mai ge Hera sau ka'ntak lei.

Sam ka'nneube

1. *Chau ne kedeirei ze ka'ndam lau?*
2. *Heze railangbe mai ge Hera ne ndaikau ka'ndam lau?*
3. *Kaurui benai ziammena ze ndaikau mai ge ka'ndam lau?*
4. *Ma leine 'ndam kam ludege Hera ndaitew lei ze kacheu lau?*
5. *Hera peba chaim ramme ze 'ncha mei?*

Peruak 2

HERA GU KEDEIREI

**Geteiliabe sambam: kedeirei, kauruiramme zai Adambe benai Ebile ze Hera ne ka'ndambe
(Jenesis 2:1-25)**

Hera ne kedeirei zai pelung ge bambe zat leine 'ndamgai lei. Pane Adambe nai Ebile ze du 'ndam gai lei. Hera ne Adambe nai Ebile ze pelui gumze 'ndam gai lei. Kane railangbe ge Adambe ze 'ndam gairai lei. Adambe a Ebile ze 'ndam gaimak 'nka a pekang hang gaze perunne bam lei. Adambe perunne bamra a yimak delei ze Hera ne pekang hang ge mpuimi ze 'ndam gai lei. Adambe ze a kededia moine ne 'ndam luze Hera ne pa chuilu keringbe 'mmut gailuze ziammena changra tewgai bei lei. Kane Ebile ze a Adambe tura pak gene 'ndam gai lei. Adambe nai Ebile ze ndam gai luze penai ze Eden mere ge bamra kai bei lei. 'Ndamgaibe zatleine peireige pesuitewra penai je reze pei gai bei lei. Hekaubena ramme leine ji du penai ne 'ntakkai lei. Eden mere lung ge penai suiyi ze bam lei. Penai teu ra hangge machi missong gaze Eden mere ge bam lei. Kane machibang bang katchi a teu makra Hera ne rang gai bei lei. Penai a Hera jedu ngau zai mpau ze bam lei. Adambe nai Ebile ze anui pau zai anui pai railangbe lei. Penai ze 'ndam gai gum ze anui jedu 'ndam gai lei.

Sam kanneube

1. *Machibang ji mengeu zai hekaubena ji mengeu rang gai lau.*
2. *'Ndui ruak ji kechum rang gai lau.*
3. *Adambe je 'ndaigum ze ka'ndam lau?*
4. *Ebile je ndai gum ze ka.ndam lau?*
5. *Eden mere ge ndaikau ne teu ze bam lau?*

Peruak 3

HERA GU KEDEIREI

**Geteiliabe sambam: Hera gu kedeirei yi'nsangsiakbe benai ziammena hemui ge kawgaidibe
(Jenesis 2:8-9, 15; 3:1, 6, 9-10)**

Tingwang Hera ne naimikpat 'mbia ge Eden mere tew gai lei; Zai chi ge pane 'ndamgailube ziammena je kai bei delei. Zai Tingwang Hera ne peluiyi zai ngauyi-kadesangbe zai mi hetak hang yibe chingbang zat kedei gene puakpat ra tewgai bei delei, sung gang ge keringbe chingbang, zai makeyi-kesia-chibe chingbang puakpat ra tewgai bei delei. Tingwang Hera ne ziammena je Eden mere ge kedei ta tew-teu chi ze reira kai bei de lei. Zai Tingwang Hera ne ziammena je, "Mere ge

herachi zat leine nang teu dui kam lei; kane keyi-kesia-chibe bang rachi ze a nang teu makra lei, chipau rachi nang teugaibe maige nang chai gu daseu,” ze acheu samde gai lei.

Chunage Timgwang Hera ne tewgaibe hekaubena ramme leine ruage heneu ne pa ningching sia lang lei. Pane ‘mpuimi je, “Hera ne ning nai je, ‘Mere gu herachi leine ningnai teu makra lei,’ ze rang gai mei cheu ze ka’neue lei. Zai ‘mpuimi ne heneu je, “Mere ge ‘nchikewbe rachi leine anai teu dui kam lei; kane Herane rangze, ‘Mere sunggang ge bambe bang rachize a teu makralei, deide deitau mak ralei, ning nai chai makra hang gezeu’ kacheu lei,” ze acheu bei de lei. Kane heneu ne ‘mpuimi je, “Ning nai chaira mak lei. Chipaurachi ning nai teu gai dezai ningnai mik latpat gaigu da zai ningnai du Hera gum ze keyi-kesia chi du deleibe Hera a chilube zegene de lei,” kacheu delei.

Chidadege ‘mpuimi ze chipau bang rachi ze teuyi-desang zai peluyi-desang deleibe ngaupat ti zai kaningchingbe ngaulera teura yibe rachi delei ze ‘ning gailu dege a chipau rachi railu teugai ‘ndidelei; zai penapeu jedu gesa a pei bei ze pa du teu gai delei. Chidadege a penaimik latpat kaibe delei, zai penai pumlang bambe chidi delei; zai penai paini hangge ‘mbeuchineu ne herui lu kai delei. Zai chipau mai hegi ge mere ge Tingwang Hera tat pat ze ‘mpeumi je ku delei, dege ‘mpeumi ne, “mere ge ningkua seu lu, apumrua bambe zegene I hingze ‘mbai di lei, ze kakde lei. Hera ne, teumakra ning chu I samdegaibe bang rachi nang teu gai ‘ndidemei ze kacheudelei. Dadege mpeumi ne, ‘mpuimi ne chipau rachi ze achu peibe ze I teu gai ‘ndidelei ze kacheu lei. Dege Hera ne ‘mpuimi je ‘ndaitewze nang aigumbe ta tew gai lau, ze acheu bei delei, ‘Mpuimi ne, “Heneu ne achu duaibeibe zegene I teu gai ‘ndidelei,” ze kacheu delei. Adambe nai Ebile ne teu makrabe rachi teu gaibe ze hemui tewgai be delei. Ai gum ze kedeipeirei lui hemui gai kam di delei.

Chipau mai gene seu ze Hera ne ‘mpeumi nai ‘mpuimi ze Eden mere gene kelitua ‘ndidelei. Zai Eden mere ze Cherubme ne reira Hera ne kai ‘ndidelei. Zai heke hemi taubanbe ne Eden mere kemui ze tew nam ‘ndidelei. Cherubme benai heke zene keringbe chingbang ze rei ‘ndidelei.

Sam kanneube

- 1. Adambe nai Ebile ‘ndaigum ze hemui tew lau?*
- 2. Penai hemui tew gai dege ndai gum bam lau?*
- 3. Penai hemui tewgai dege ‘ndai ge bam di lau?*

Peruak 4.

HERA GU KEDEIREI

Geteiliabe Sambam: Kainbe nai Abelbe

(Jenesis 4:1-16)

Adambe ne penau Ebile je penau tewgai bei ze pena ‘mpeumi napoine lungkew lei. Peji ze Kainbe ze ‘ntak kai lei. Heguangpeu ka’ngabe ne ‘mpeumi napoine I ngau lu delei ze Ebile kacheu lei. Zai bechang ge pekinapeu Abelbe je lungkew kadai lei. Penai chingchu

dege Kainbe a kedei ta tew zai Abelbe a meli ka'nkut lei. Pane tewpatlube ma himleiramme ze Kainbe Tingwang dage heratewbe peipat kai lei. Zai Abelbe du meli peleu yibe ramme teiwang lei. Tingwang ne Abelbe peireige benai pegu kela peipatbe ramme ge pesuyi di de lei. Kane Kainbe peireige benai pegu kelapeipatbe peireige Tingwang pesuiyimak lei. Dadege Kainbe pelum pumdidelei. Zai 'ntingra Kainbe je Tingwang rang gai lei. Kane Kainbe Hera kua 'nkingmak lei. Pekinapeu Abelbe ze helu 'mbe ku tat luze Kainbe ne tewchat 'ndidelei. Dadege Kainbe suage Tingwang ne ningkinapeu Abelbe 'ndai 'ngge lalau? ze kacheu lei. I a chimak lei ze pa kacheu lei. Kane Tingwang ne ningkinapeu jai kua kedeigene adage seu chang delei ze acheu bei lei. Dadege Tingwang ne pechu desat kaibeidelei. Kainbe a Tingwang dagene tat ti delei. Pa a Nod heram ge lung di delei. Chize Eden gene naimik pat 'mbia ge lei.

Sam kanneube

- 1. Kainbe 'ndaitewze hemuitew zai Abelbe je tewchat lau?*
- 2. Anui milum pum dege ndaikau wang chang lau?*
- 3. Mi lum pumbe a Hera nning mak lei. Chau nning lau?*
- 4. Kainbe ne Hera kua nkingbei laizaine a aipau rasam ze cham chei gu lei. Aize hebi gai lau.*

Peruak 5

HERA GU KEDEIREI

Geteiliabe sambam: Noahbe tatchu karchibe (Jenesis: 6:12-14, 17-22)

Kedeirei ge mina hangkat Hera je hung zai ka'njeibe tewbe kau bam lei. Peji ze Noahbe lei. Bible ne rang ze Noahbe a Hera dage tatze bam lei. Chipau rimba ze a Pa a Hera je kelum zai Hera kua ka'nking lei. Naikat a Hera ne Noahbe je pegu ningdaulakbe ta'nranggaibe ze salia delei. Hera ne 'ndaitewlei ze kacheu meibe 'nking gai ndi kei lei.

"Zai Hera ne kedeirei je ngau di delei, zai pelelau, kedeirei sia desang di delei.; ziammena leine kedeirei ge kesiabe 'mpui 'mbe tat kam di delei. Zai Hera ne Noabe je" ziammena leine je tewbetun gaira Alung gene kam lu delei; penuhi jegene kedeirei ge 'nggikahegeibe ne puigit ti daseu; pelelau, ziammemname benai penuhi lungbe kedei je du I ne tew' nsia kam 'ndu delei. Ning hang ge gopher heching yibe ne 'nneikuak telew lelau; pelung ge pesiam ramme tewgai lelau, zai pelung benai hela ze du mata ne keniak nam ra lei. Ai gum ze nang 'nneikuak teleuralei: 'nneikuak gu peta hang ge sau haichum, pedit ge sau rengeu, zai pehut sau himreu ra lei. 'Nneikuak ge leubaki tewgaira, zai sau kat gum ze 'nsak kaira lei; zai pebia ge ngkam tew gaira, zai sat chum tewgaira lei. Pelelau I ne tinggimkehube kang ge pechui luze ringbe zat leine tew 'nsiara kedeirei ge hedui naiwang ra tewgai gu daseu; kedeirei ge bambu zat leine chai kam gu delei. Kane ning

dage I samrang gai gu lei; 'nneikuak lung ge nang gut ra de lei, nang benai ning na 'mpeumiramme, zai ning nau benai ningname nau ramme jengua lu gutra delei. Zai ma-keringbe zat leine gene bepui, pere aibe kena 'nneikuak ge teigut kaira lei, ning dage ne penui ringpatchilera hang ge zeu. 'Nruine zat leine gene, kedei ge liaruabe zat leine gene, kena-na ning dage ngua gut kailelau, penui ringpat lera hang ge zeu. Mimhetak zat leine lulu kaigekua gai lelau; zai chi zene nang benai penui hetak hang chang ra delei. Noabe chipau lui gum ze tew delei; Hera ne pechu degaibe leine pa tew delei."

Sam kanneube

- 1. Noabe Hera je hungbe benai kapelingbe ze 'ndaikau ne teilialau?*
- 2. 'Ndai tew ze Tingwang Hera kedereirei ze tew'nsiakam 'ndera tew lau?*
- 3. Noabe ndaikau ching ne 'nneikuak tew lau?*
- 4. Noabe gu 'nneikuak pedit peta rang gai lau.*
- 5. Noabe gum ze nang du bam nei mei?*

Peruak 6

HERA GU KEDEIREI

Geteiliabe Sambam: Tingrabe chia/keheki

(Jenesis 11:1-9)

Noabe dagene kedereirei rechida ze tat chu दौरा Hera ne pei gai lei. Kane mate mak se kedereirei kebuaksuakbe putchu dai di lei. Ziammename machiam chi ze timdeu benai megau ne hegam chiam luze heki ramme tewchu di delei. Heki kehu hube tewchu di delei. Dege a heki kehube tewluze heraluitewbe ze kelumrabe ki tewchu de lei. Chi pau ki ze tinggim tunghirabe ki hang ge tewchu delei. Perasam pegai 'ndi kei lei.

"Railangbe ting a kedereime leine helad kat runne bam delei. Tingbia 'mbia ne heti tigut dadege Shinar ramme bekam yibe ngau lu chi ge lung di delei. Penui karai kat kat je sa ze, "kei lei! Hegamkang ramme telew lu ru zu kei lei" ze kacheu delei. Chidadege telewrabe hang hegam zai pecham hang mata bam di delei. Penui ne saze: Namdi tewchu ze hulangbe 'mpum ze a tinggim tungchangrabe ki tew zu kei lei, chidezai kedereirei ge anui ji dize anui je tew tewtimrarip kai makra hang ge zeu," kacheu delei. Chidadege ziammename ne tewgaibe namdi benai heki hube pera hang ge Tingwang wangkew delei, Zai pa ne rang ze, "pelelau, penui 'ntewmena zat kat zai hekua-helad kat runne rei delei; chuna a penui tewra ka'ningbe ze bepibabang runne rei delei. Penui tewra 'nningpat kaibe tewchilakrabe made bam dai ra mak telei! Kei lei, wang kew zu kei lei, zai penui lad tewteguak kaibe kei lei, dezai peize kat-kat lad chita dera hang ge zeu," ze kacheu de lei. Chi gum ze Tingwang ne penui je kedereirei pebam gecham-cham 'mbe hurarip kai

bei delei, zai penui namdi tewchube ze sau di delei. Chipau zegene chi namdi ze Babel ze ku de lei, chi ge Tingwang ne kedeireime leine lad tewteguak kaibeibe zegeneu, zai chipau bam gene Tingwang ne penui je kedeu 'mbe kedeirei pebam gecham-cham 'mbe hutimrarip kai bei de lei."

Sam kanneube:

1. *Babel tum rame ne ka'ningbe ze Hera masuage tau mei tau mak lau?*
2. *'Ndai kau ne Hera penui je tew 'nsau gai lau?*
3. *Anui ring 'nrei patlera hang ge 'ndai kau ka'nnang lau? Rangkang mei, nokri mei nune Hera je ka'numbe ze lau?*

Peruak 7

HERA GU ZIEMMENA

Geteiliabe sambam: Peu Abrahambe

(Jenesis 12:1-5; 15:5)

'Nda 'ngkage, Hera ne ziemmena gechambe zat-ziemmena Pegu chang zai Pe gua ngguarabe kau zat ze heramzat hang tewgaira 'ning gai lei. Hera ne mina hangkat je Pegu ziemmename peu changra kelang gai lei. Peji a Abrahambe lei. Hera ne Abrahambe je ma chamcheibe tewra rang gai lei. Hera ne Abrahambe je ma rang gaibe ramme zai Hera ne Pegu heramzatme peu dage ningdaulakbe hatkaibe ramme peu patra tew kei lei.

Abrahambe benai peki bau me a Ur namdi ge lung lei. Naikat a Hera ne Abrahambe dage ma pethaudibe rang gai lei.

"Tingwang ne Abrahambe je, "Ning ram ning dei, ning kiduime, zai ningpeuki sau ze I ne ningchu ngualiarabe heram 'mbe tatchu lau. Ningchaname misongga bamra I ne ningchu peigu, zai penui a hezat kedibe kau chang gu lei. Nang ze hingnamgaibekau changra I ne ning chu hingnam gai gu, zai ning ji tew 'ndi gai gu lei. Ning chu hingnam gaime je I ne hingnam gai gu, kane ning chu desatkaime je I ne desat kai gu lei. Zai nang gene pezat leine je I ne hingnam gai gu lei," ze kacheu lei. Abrahambe pa tingkum riaksena ze mengeu chang dege, Tingwang ne pechu ranggaibeibe lui gum ze Haran gene pa zuapat ti de lei. Lotbe du pepam tewtat ti de lei. Abrahambe penau Saraile benai pekina peu na Lotbe, zai peheura ramme benai Haran gene ngaume pegua ka'nguame je ngua lu Kanaanram tatra zuapat ti de lei."

Kane Abrahambe benai Saraile ze hena ga ze bam lei, zai penai ching di de lei. Muikat a Abrahambe Hera kelum ze, “Tingwang gau I a ana gadaze, agua ka’ngguame ne heramzatme peume changra mei? Ze kanneu delei. Hera ne Abrahambe je hela ‘mbe ngua pat luze, “pechu, “Tinggim ngangpe gailu hegi ramme nang seikam dui mei ze sei gai ndi lau; ning chaname du chi gumbere ria bam gu lei,” ze kacheu delei. Mi ‘nning chang lakbe hingnam Abrahambe hang ge Hera ne hatkai de lei! Ai ze Abrahambe ne pepui pepeu ram sau lu, Hera ne hatkaibe heram karchi ‘mbe Hera je suitat beibe ze gene de lei.

Sam kanneube:

1. *Heramzat me peu changra chau ze Hera ne kelang gai lau?*
2. *‘Ndai gum ze Abrahambe Hera je pelung leine peu lau?*
3. *Ndaikau samhatkaibe Abrahambe dage Hera pei gai lau?*
4. *‘Ndaikau ne Abrahambe je mina yi-kamekewbekau changra tew gai lau?*

SAM DEGAI KARCHIBE GU

Peruak 8

ISUA ANUI JE TEWKA’NRINGBE PEU

Geteiliabe sambam: Isua je lungbe

(Lk 2:1-20)

Naikat a Hera ne Eden mere ge mina hang na dage ngkiame lei. Kane mina hangna ne hemui tewgai dilei. Hera a kanchibe kau dadege ziemmena ruage bam dau lak ti de lei. Aipau zegene kemeume dage ne ziemmena ze helak ze bam lei. Hera ze ziemmename dage puina tew nei lei, kane hemui ne tew nam bam lei. Hemui ze lu tua ‘ndera ‘nnang gesang di de lei. Ziemmename hang ge heratewgaibe ‘nnang gesang di lei. Chipau hang ge ziemmena ne chang lak lei. Hera gumbere kau ka’nnang lei. Hera ne ‘mpui peupat de lei. Na langbe ge Hera ne Pe Na hunglangbepeu, Isua je langkew gai de lei.

Hera ne Isua je kedeirei ge Isua je ‘ngngene luitew ze lang gai lei. Chize bepui Marile benai bepeu Josephbe kelak gene wang kew lei. Hera gu sam ge acheu ze rang lei:

“... angel’mpeu ne pechu, “hingselau, Marile gau, Hera ma sua ge nang kanggiabe ngau lu delei. Pelelau, nang ‘mpung gu zai ‘mpeumi napoine lungkew gu lei, zai peji ze a Isua ze, nang ‘ntak kai ra lei. Zai pa a kedibekau chang gu zai pechu a Hulangbe Na ze ku gu lei...”

Sam kanneube:

1. *Hera benai ziemmena puinakat tewra ‘ndaikau ne tewnam lau?*

2. *Ziemma dage hemui lutua 'ndera chau gumbé kau je ka'nnang lau?*
3. *Hera Na anui gu hemui lutua duibepeu ze chau lau?*

Peruak 9

ISUA ANUI JE TEWKA'NRINGBE PEU

Geteiliabe sambam: Isua je baptisma peibe

(Lk 2:8-20; 3: 21-23; MK 1:9-12)

Isua je lungkewrabe suage Hera ne mina hangkatpeu je kedereirei ge lang 'ntuagai lei. Peji ze Johanbe lei. Bepeu ji Zakariabe zai bepui ji Elizabethle lei. Zakariabe a temple ge Hera gua 'nggua bambe kau lei. Johanbe a miramme gum ze ching chu mak lei. Pa a henamkang ge lung ze bam lei. Pa gu hetak ze a tingkauteipi benai henam-'nkui dui lei. Zai puthu geu mechua kai lu hemei gei kiakak kai lei. Pa a Jordan geuki ge helung kahelibe gu baptisma pei ze bam lei. Pehua ze ge ziemenaramme misongga pedage wang ze bam lei.

Naikat a Johanbe 'nrei'mbe pehang dadege mina hang kat petailam'mbe baptisma peigai bera wang be ngau de lei. Chize mina 'mphanphaibe kau mak lei. Chize Isua de lei. Railangbe ge a Johanbe ze 'ndaigum mei ze ningchita di delei Isua a hemui gadadegeu. Zai Isua a Hera Na dadegeu. Kane Isua ne pechu baptisma peigaibera Johanbe je ke de lei, pa pheu gai delei.

Isua baptisma pei gailu hedui gene jua pat dege johanbe ngang pegaize tinggim latkaibe ngau de lei. Tinggim gene hekua chibe saze, "Nang a ANa nekune lei; ning dage I asui yisang yi lei," kacheu de lei."

Sam kanneube:

1. *Ziemenaramme 'ndaikau hang gene baptisma lu lau?*
2. *Isua je baptisma peigai dege Hera ne 'ndaitew lei ze kacheu lau?*
3. *'Ndaitew ze Isua kua anui lura lau?*

Peruak 10

ISUA ANUI JE TEWKANRINGBEPEU

Geteiliabe sambam: Isua je duaibe

(Lk 4:1-13)

Hera Na Isua Krista je kedeirei ge wangkew luze anui kahereube leh gum ze leh lei. Misong gaze keduabe je duira chang lei. Namai a 'ndai gum ze setanbe ne Isua je duai meibe pegai'ndi kei lei. Aipau ze Pechu baptisma peigap kai lube chang ge delei.

Isua je baptisma peigap kailube chang ge, pa henamkang 'mbe tat luze tingna hedai zai mui hedai made teu mak ze bam gai di de lei. Heje hedai ze beting getebe de lei. Isua ze 'njei desang laleu gu de lei. Setanbe ze Isua teureipeu lei. Zai anui teureipeu du lei.

Setanbe ne Isua je duairailangbe ze a pa 'njei desang dibe chang ge tingchu kang ramme ze tingku chang ra teu gaira rang gai ze, "Nang ze Hera Na lei zaine a, aipau tingchu kang ramme ze tingku chang ra tew gai lau," ze kacheu lei. Isua ne kak ze "Mi de ting ku runne teu lu ringmak lei ze Hera gu sam ne kacheu lei," ze acheu kak bei de lei. Pa kenabe ge Isua je peloa kehu'mbe ngua hang luze Setanbe ne kacheu lei, "Nang ne keikew ze achu kelum beizaine a aipau kedeirei gu heguangram pengeudibe benai reze leine ning chu l peigu lei," ze kacheu de lei. Isua ne kak ze "Tingwang ning Rapeu je runne nang kelum ra lei," ze acheu bei de lei. Lua pakechumbe Setanbe ne Isua je duaibe ze a Temple 'mpum' mbe ngua hang luze simkewra rang gai lei, "Nang ze Hera Na gesang sing lei zaine a, ning runne simkew lelau, Hera gu angel me ne ning chu tei gim 'ndu lei" ze acheu bei delei. Kane Isua ne "Tingwang ning Rapeu je nang duai makra lei ze raw gailei" ze acheu bei delei. Dadege a Setanbe pechu sau gai nan ze tat ti de lei. Chipau chang dege a Isua je ngua ngguara hang ge Hera ne angelme je lang kew gai bei de lei.

Sam kanneube:

1. *Isua je 'ndai gum ze duai lau?*
2. *Isua 'ndai gum ze pechu duaibe je dui lu lau?*
3. *Isua heje 'ndai kege made teumak ze henam kang ge bam di lau?*

Tew helira:

1. *Tingchu kanglui benai tingku kuak lui tewra.*
2. *Heraki 'mpum kehube lui tewra.*
3. *Isua lui 'nrit ra*

Peruak 11

ISUA ANUI JE TEWKA'NRINGBE PEU

Geteiliabe sambam: Heki 'mpum 'mbene hangkat peu je 'mpatkewbe

(Lk 5:17-26)

Isua ne ta-ningdaulakbe misongga tew lei. Mikchitme je ngaura tewgai, mina changmengeume je keibe, zai kanrabe zat gecham chambe tew'mmi zai gechaime je du kuak chu bei lei. Aigum ze mina baudime bechai suibui ze bam lei.

Naikat a heki kat ge Isua mageteilia bam lei, zai heki ze baudime ne puigit di delei. Mina hangmedaime mi hangkat pepumpi kat lam chaibepeu je pua wang delei. Kane mina kebe zegene penui gutlak ti dege, heki'mpum riput luze pepumpi katlam chaibe peu je Isua

bambe ‘nchusing gene ‘mpatkew de lei. Dadege penui keneibe Isua ngau luze pane, “Akangpeu gau, ningchu ninggu hemui ramme lun beidelei... I ningchu rang lei, chu lu ning jei pualu ningki lam tatchulau,” ze acheu bei de lei. Dadege a baudime mik ngau gene luakat ne chulu pejei pua luze peki lam tat ti de lei. Dadege baudime Hera je toa ningdaulak bam di de lei.

Sam kanneube:

1. *Isua ne pepumpi kat lam chaibepeu je ndaikau ne tewka’mmilau?*
2. *Isua dage hemui lunrabe reze lamei?*
3. *Pepumpi kat lam chaibe peu ze Isua sam lui gum ze tew’mmilu tattti mei?*

Peruak 12

ISUA, ANUI JE TEWKA’NRINGBEPEU

Geteiliabe sambam: Pelui tewkakelibe

(Matt 17:1-8)

Isua du pekang yime bam lei. Pa keneme hang kereu je keneme lamui lei. Kane chime rua ge pekangyime hang chum bam lei. Chime ze a Peterbe, Jakobbe zai Johanbe lei. Namai gu rasam du chipau rasam de lei.

Naikat a Isua ne Peterbe, Jakobbe zai Johanbe je ngua luze peloa ‘ntum ‘mbe hang de lei. Chipau mai gimsing ge penui peloa ‘ntum ge bambe lua, penui mik ngausing gene Isua pelui keli di de lei. Bible ge aigum ze anui ngau lei:

“...zai peju a tingnaimik gum ze pa’mbi sireba bam di delei, pepai ni a kebabe gum ze ‘ngngupchup ze bam di delei. Zai chi ge Mosiabe benai Elijahbe ne pechu ‘mpaubambe lia de lei.”

Mosiabe benai Elijahbe a Hera gu kemeume tingkum hai hai sua ‘ngka bamdime de lei. Peterbe ne Isua je, “AWang gau, aige anui bambe yi desang de lei, nang ne nei zai a aige hetiamki kechum I ne lim gai gu lei, ninghang kat, Mosiabe hang kat, zai Elijahbe hang kat zeu,” ze kacheu lei. Bechang dege ma katwang chang kadai lei.

“Pa acheu sa bambe lua ge, pelelau, penui je kemau karbabe ne sungnam ‘ndi delei, zai kemau gene sam sapat ze, “ai ze A Na I hunglangbepeu lei, pechu asuiyisang yi lei, pe kua ngking lau” kacheu lei. Keneme chi ze seu ludege penui ngkumkewlu hingdesang ze bam di delei. Kanelsua ne wang lu, penui je dei gailu, “chulau hing selau” kacheu delei. Zai penui ngang chu dadege mijede ngau mak Isua je runne ngau lei.”

Dadege Isua je penui ngualu ze wang dai di delei.

Sam kanneube:

1. *Isua ne pekangme hangchum ze ngua lu peloa 'ntum 'mbe hangbema ge 'ndaikau wang chang lau?*
2. *Tinggim gene Hera kua 'ndaitewlei ze sa lau?*
3. *Isua peluitewkeligaibe lui 'ndai gum ta lau?*

Tew helira

1. *“Isua a Hera Na leibe I 'nnummi lei.” Aize geteliapeu chai sui ze lua chum haimena sara lei.*
2. *Peloa 'ntum ge mina hangchum sapbambe lui 'nrit gai lau.*

Peruak 13

ISUA, ANUI JE TEWKA'NRINGBEPEU

Geteiliabe sambam: Lazarabe je Isua kuakchube

(Johanbe 11:1-44)

Isua kang yime hangsama a Bethani ge lung lei. Chimeze Marile benai Marthale zai penai kinapeu Lazarabe lei. Isua namdi ge bam dadege Marile benai Marthale ne hetak keibe ze Isua benai pa keneme chige bam bam lei.

Naikat a Isua namdi gene hela'mbe tebeitew ze samyibe paura la ge Lazarabe 'nra'nteu gesang dele ze Marile benai Marthale dagene samkela wang dele. Wang kelua lau kacheube Isua chi lei, kane Isua pa bambe bam ge langna ne bam gai dai di lei. Bethani 'mbe Isua tebei tewwang dege Marthale pechu kua laleu de lei. Pa ne saze, “Heguang gau, nang bam beilaizaine kinapeu chaira mak te lei” ze kacheu lei. Isua ne kak ze, “Ning kinapeu chudai gu lei” ze kacheu lei. *“I chukadaibe benai keringbe lei, achu 'nnumka'mmibe kau a pa chai di sedu ring dai gu lei,”* ze kacheu lei. Marthale ne kak ze, “Eu lei, Heguang gau, 'nnum'mmi lei; nang a Krista, Hera Na, kedeirei ge wangkewrabepeu leibe I 'nnumi lei,” a cheu bei delei.

Chi gumze Marile du Isua je hedaura zuapat delei. Marthale gum ze pa du paugai kadai lei. Zai Marile hap bambe zai petai ge bamme hap bambe ngau lu dege Isua hap ti lei. Dadege Isua heraw 'mbe tat ti de lei. Isua ne chi ge bamme ze heraw ze lat pat kaira rang gai de lei. Dege Marthale pechu, “Heguang gau chuna a perim nam du de lei, pa chai dibe heze medaine chang didaseu,” Kane Isua ne peran kai 'nrung ze, “Lazarabai, zuapat chu lau,” kacheu de lei. Lua kat ne kechai paine pepum dum kam luze zua pat de lei. Isua ne penui je rang ze, “pechu heipat kaibeize pei ze tat chu lau,” a cheu bei de lei. Mihaibena ne Hera je tua de lei. Mina misonggame Isua a Hera Na run leibe 'nnum'mmi di de lei.

Sam kanneube:

1. *Isua ne Lazarabe chai di de leibe chi lu dege 'ndai tew lei ze kacheu lau?*
2. *Lazarabe chai dibe heze'n dai ke dide lau?*
3. *Lazarabe je kechaibe gene kuak chu gai dadege baudime 'ndai gum bam lau?*

Ngaumakze kia chirabe sam dum: *Johanbe 11:25*

Peruak 14

ISUA, ANUI JE TEWKA'NRINGBEPEU

Geteiliabe sambam: Isua napoine ramme je hung lei

(Matt 19:13-15)

Naikat a Isua gu keneme pedage wang lu ze, "Tinggim heguangram ge chau ne dilang ra lau?" ze ka'neue lei. Isua ne napoine je petai ge kuwang lu ze, penui zui lung ge kai lu ze, "Peling sing ze ning nui je I rang lei, ningnui 'nreiwang ze napoine ramme gumze chang mak chaine a tinggim heguangram ning nui matew-tewsedu gut ra mak lei. Mi mige de ai napoine gum ze kecheiluitewbe kau ne tinggim heguangram ge dilangbe chang gu lei," ze acheu bei de lei. Keneme bau ze ning lu-lu bam di de lei. Bible reheiting ge a napoine je a pethaudibe hang ge tei gai mak lei. Aipau peireige du Isua ne sadai ze, "zai mi-mige de aji gene napoine aigumbe kau hangkat je kanchabe kau a achu ka'ncha lei," ze acheu kadai lei.

Chi gene Isua tebei tew'ndua tat dai dadege, baudime pa kageteibe 'nking nei ze missongga zua wang de lei. Napoine ramme je pei ze hingnam gaibera napoine pui ramme ne penuinemze pedage ngua wang chu di de lei. Kane chi ze pa keneme ne ngiam bei lei. Dadege Isua ne, "Napoine ramme je peize alam wang lau, penui je nam se lau; tinggim heguangram a aigumbe kauramme hang daseu," ze acheu bei de lei. Zai Isua ne napoine ramme je pedage kuwang luze penui je deigailuze hingnam gai bei de lei. Isua a napoine ramme jedu hungkadesang lei.

Samka'nneube:

1. *Isua ne ningchu deitau gailuze hingnam gairabe ning dau mei?*
2. *Chau gumbe kau ne tinggim heguangram changralei ze, Isua kacheu lau?*
3. *Isua napoine je hungleibe ning chi de mei?*
4. *Ngaumak ze kiachirabe sam dum: Matt 19:14.*

SECTION 2 (A)

SAMDEGAIBE RAIBE GU

Peruak 15

HERA GU ZIEMMENA

Geteiliabe sambam: Abrahambe benai Lotbe tatkarimnabe

(Jenesis 13)

Abrahambe heram karchibe ge tatchang luze pepeuhenapeu na Lotbe du pechu ngua lung de lei. Hera ne Abrahambe benai pedage bamme je hingnam gaibe ze penui gu melidung missongga bam di de lei. Abrahambe a kaurui, zai gechak, geput lam ge keheube peu lei. Kanan ram a heram chang zai lumbe bam lei. Meliramme hedui sakra chamdibe zegene naikat a Abrahambe gu melireime benai Lotbe gu melireime kak ge hegeipat de lei. Chigum ze nainsang ne hegei'nsui ze bam de lei. Penai gu melireime hegei 'nsuize bambe zegene penai gu heram peucham gai luze Abrahambe benai Lotbe rimna di de lei. Abrahambe ne Lotbe suage pa luneibe heram kelang raira rang gai bei delei. Lotbe ne nggeu kam ram ngau ludege chi ze him rai 'ndi de lei. Dege Abrahambe a heram changbe bam 'mbe tat kai di de lei. Chi ze Kanaan ram lei. Sedu Abrahambe a Hera ne pechu rehei gu lei ze ka'num de lei. Lotbe pedage ne tatcahmdibe chang ge Abrahambe je Tingwang ne rang gai ze,"Nang chuna bambe bam gene pemi ze tingpei, tingpi zai tingbia tingrun 'mbia heguaruatuipik gai lau; nang ngaube deilene ze nang benai ning chaname hangge betingbeta hang I peigai gu lei. Ningchaname je kedeiniamoine gum ze I tewgai gu lei; chidezai kedeiniamoine mige seichi dui zai a ning channame je du seichi duilera hang geu," ze kacheu lei. Zai Lotbe ne bekam ram Jordan geuki kam hedui ke-kagesangbe bam Sodom benai Gomorrah bambe heram ge tat ze lung di de lei.

Sam kanneube

1. *'Ndaikau deu gene Abrahambe benai Lotbe melireime kak gekakebuakbe pat lau?*
2. *Abrahambe ne 'ndaigum ze kakebuakbe ze ram 'nzei gai lau?*
3. *Hera ne Abrahambe sua ge 'ndaitew lei ze kacheu lau?*

Tew helirabe:

1. *Nang ne Abrahambe leu zaine Lotbe je pa 'ning heram kelangra pei gai gu mei? 'Ndaitewze peira zai peimakra lau?*
2. *Abrahambe chau lau?*

Peruak 16 HERA GU KEDEIREI (Jenesis 18: 16-19:29)

Geteiliabe sambam: Sodom benai Gomorrah tewka'nsiabe

Naikat a Abrahambe perunne bambe lua gene Hera gu angelme je kahedau de lei. Abrahambe a penui je ngau gap dege ziemmena mak ze angelme de leibe chi di de lei. Angelme hang kat ne Saraile pena 'mpeumi lungkewrabe sam pau gai lei. Zai kedabe peu ne Sodom benai Gomorrah sia gesang delei penui je I tew'nsia kam 'ndu de lei, ze pau gai lei. Kane Abrahambe ze Sodom benai Gomorrah ge ziemmena siame ruage Lotbe je tew 'ngga 'mpham gaira lunei mak te lei. Chi pau zegene angel mpeu je kiam ze mina

kapelingme mi ringeu bambei zaine a tew 'nsia mak dui gumei ze kacheu delei. Kane chi ze peu pat lak lei. Dege mina hanghedai hang ge neu kadai lei. Kane chize du ngga lei. Dege Abrahambe kiam kiam ze mina hang kereu hang ge 'nneu kadai de lei. Angel 'mpeu a lunbei de lei, kane mina hang kereu hang du peu pat lak lei.

Dege a Abrahambe je sau luzu angelme bau ze namdi 'mbe tat ti de lei. Lotbe ne angel mpeu hang na je hedau luzu peki ge reura kugut kaibe delei. Dege Sodom ge mina kesiam ze hesangme hangna wang gai deleibe chiluze penui je tew'nsiara tew delei. Kane angel 'mpeune penui mik tewmui gaibe delei. Dege angelme kena ne Lotbe kibaume je namdi sauluzu zuapat tezulau, ze kacheu delei. Zai nalangbe ge a Lotbe kibau ne zuapat keluamakbeidege penui ba nzapluzu nguapat kaibe delei. Dege a Tingwang ne tinggim gene tingchu getaube benai hemi ruikeu ra tewgai bei ze namdi ze ru mut 'ndi delei. Chipau lua ge Hera ne Abrahambe je 'nning dau delei. Chipau lui gum ze Lotbe je pak 'mbia dera lang gai bei delei.

Sam kanneube

1. *Sodom benai Gomorrhame Hera sui tew'nsiara 'ndaikauta tew lau?*
2. *Aipau rasam ge 'nripatme ze chau chau lau?*
3. *Abrahambe ne pekina peuna je 'nripatra 'ndaikau ta tew lau?*

Tewhelirabe:

1. *Angelme tak tew helira*
2. *Abrahambe ne angelme je kiambe tak tew helira*
3. *Lotbe ki a Lotbe nau zai pena helev'mpui kena runne lei. Penui je angelme ne nguapatbe tak tew lau.*

Peruak 17

HERA GU ZIEMMENA

Geteiliabe sambam: Abrahambe je kakedakbe

(Jenesis 22:1-19)

Abrahambe ching di de lei. Zai Sarahle du ching di de lei. Kane Hera ne hatkaibe penai na ngau mak ze bam lei. Sedu naikat a pena lung gu delei be Sarahle chi di de lei. Zai Napoine ze Hera dagene leibe pa chi lei.

Napoine je lungkewrabe hi chang dadege, 'mpeumi napoine lung kew de lei. Sarahle pesuiyi gesang di ze ka'nnoi de lei. Dadege napoine ji ze Isaakbe je'ntak kai lei. Parimba ze a ka'nnoiyeu ze kacheu lei. Isakbe ze napoine yibekau chang ze ching chu de lei.

Naikat a Hera ne matewhung kadesangbe tewra Abrahambe je rang gai de lei. “Ning na je ngua luze Moria loa ‘mbe hang zu lau zai pechu Adage pei gai lau” ze Hera ne kacheu de lei. Beting getebe Abrahambe Isakbe je kua bamda kane chuna a Hera ne pechu peipat kai dai ‘ndera lunei de lei. Pehang ge chize hung gesang leusedu, Hera kua pa pheugai singra leibe pa chi lei.

Abrahambe, Isakbe zai pegua kangguame hang na ze ngua luze Moria loa ‘mbe tat tide lei. Peloa ‘ntum tai nawang dege, Abrahambe ne kebang kena je “Aige kua leu lau, Isakbe nai I Hera je kelum heruara hangluze kelum gu rei lei,” ze kacheu lei. Abrahambe ting ge a kakelumbe ge kaurui teize kakelum lei.

Abrahambe hemi bambe mabung tei lei, zai Isakbe ne hemi tewra hang ge heching pua lei. Dege Isakbe ne pepeu je ‘nneu ze, “melipoine Hera tewra ‘ndai ‘ngge lalau, ze kanneu de lei.” Abrahambe ne kak ze, “Hera ne melipoine pei gu lei,” ze kacheu lei. Heching telewkam lu dege Abrahambe Isakbe je heching peirei ge ‘nzei gai de lei. Isakbe je heratewra tew delei. Pegu je ‘nsang-zai kedadabe je suane nang Hera je hunglei be nang teilia bei delei,” ze angel’mpu ne kacheu de lei. Abrahambe ngang pegai dege melipoine heching khei ge peke ne khei’nche luze ngau de lei. Abrahambe benai Isakbe melipoine ne Hera dage heratewbe peipat kai de lei. Abrahambe pesuiyi gesang zai pelung kew hui gai di de lei. Hera ne pa ka’nnangbe pei bei de lei.

Peruak 18

HERA GU ZIEMMENA

**Geteiliabe sambam: ‘Mpin lungpeu kena kak ge kakebuakbe
(Jenesis 25:27-34;27; 28:1-5; 33)**

Namai gu geteiliabesambam a ‘mpinlungpeu kena rasam lei. Penai ji a Esaube benai Jakobbe lei. Esaube ze chingbepeu zai Jakobbe ze kahenapeu lei. Penai ching chu dege Esaube a hela’mpuangrua nei zai henam rua neibe kau lei, kane Jakobbe a pekua neuneimakkau kilung ge kahekuibe kau lei.

Naikat a Esaube henamrua lu wang dege Jakobbe hemei gi kerui laleu ze perim nam yi gesang dege Esaube ne, “I ‘njeidesang de lei, ning gu hegi gesa I teura peilau” ze ke de lei. Jakobbe ne kak ze “nang meraibe changbe gu hedam ze achu peirai mak chaine aih” ze kacheu delei. Esaube ‘njei zudibe zegene ‘nning ‘mami gaimak ze pa meraibe changbe ze Jakobe dage zua gai ‘ndi de lei.

Penai peu Isakbe ze ching gesangdi delei. Pa chaimak ge pena chinglangpeu Esaube je pegu hingnam pei gai nei de lei. Dadege Esaube sua ge henam rua luze pehang ge hegi teuyibe lang gaira ranggai delei. Dege Esaube tat ti de lei. Pepui Rebekahle ne chi pau kua ze seudau luze Jakobbe suage telum gai beize, Jakobbe ne meli deichat luze pepui ne lang zun gaibeize, Esaube heli tew ze pepeu Isakbe dage hingnam lura getei gai bei de lei.

Esaube a pegeu ke da, I a ageu gadaze achu ngau chi mak sedu pa chi gu delei, ze kacheu lei. Dege pepui ne meli gei lulu peba peguang ge chop kam gai bei de lei, dezaine Esaube hang ge 'nnum gaira hang geu.

Jakobbe ne Isakbe dage hetak teuyibe lang lu pua gut de lei. Pa herat saze, "I a Esaube de lei" ze kacheu lei. Dadege Isakbe ne Jakobbe dage hingnam gai bei de lei. Bechang dege Esaube teuyibe lang lu pepeu dage teiwang de lei. Kane Isakbe ne rang ze, ningkinapeu ne achu chua de lei, pechu hingnam gaibe pei gai 'nde lei, ze kacheu lei.

Esaube hap desang di delei. Pelung sia gesang dize pekinapeu Jakobbe je tewchat 'ndera tew delei. Dadege pepui Rebekahle ne Esaube ka'nningbe chi luze heram kedeu'mbe Jakobbe je lang tua 'ndi de lei.

Tingkum misongga tat ti de lei. Nalangbe ge Jakobbe peki lam'mbe wang dai nei di delei. Kane Esaube je hingbe zegene helat wang dai hing lei. Acheu leusedu pa helat wang kadai delei. Tebeitewbe 'mpui ge tatbelua kedeu'mbe ne Esaube gu ziemmename hekunching chuame haimedaime petai lam 'mbe wangbe ngau de lei. Penui hingkam di delei. Acheu ze Esaube je hedaura Jakobbe tatwangbe lua ge lua sena kedeige 'nkum kew delei. Kane Esaube ne Jakobbe je hedaura pak wang de lei...zai pechu tuitit kai de lei. Ai gum ze Jakobbe benai Esaube hedau dai di de lei.

Sam ka'nneube

1. *'Ndai zeu ge Jakobbe ne pechu duai bei sedu gum ze Jakobbe je kilung 'mbe helat wang दौर Esaube pheu lu lau?*
2. *'Ndai gum ze Esaube je Jakobbe kahedau lau?*
3. *Jakobbe ji rimba 'ndai kau lau?*

Peruak 19

HERA GU ZIEMMENAME

Geteiliabe sambam: Josephbe je kebang ge jua gaibe

(Gen 37:1-36)

Hera ne anui je miramme dage puinatew zai kehungbe gene kat kat gua 'nggua ze bamra 'ndam gai lei. Kederei ge hemui gut ta dege Hera ne 'nranggaibe ze teguak kam di delei. Pesime bau ne Josephbe je kebang ge jua gaibe rasam ze aigumbe wangchangbe teiliabe 'mmilangbe kat de lei.

Jakobbe pena 'mpeumi misong ga bam lei kane Josephbe ze pa hunglangbe lei. Jakobbe name riak ze kereu kena lei. Naikat a Jakobbe ne Josephbe je kilung ge ne daklube

mechuapui peluiyibe pei bei de lei. Josephbe sime bau ze Jakobbe ne penui je suane Josephbe je hung ka'nkeu leibe ngau lu dege, Josephbe je hemimeu zai ngau gailakbe sam sa-sa lei. Pesime bau hang same a pechu tewchat nei de lei, kane chipau kelei ge hum kuiki ka'nruabe ge tua gai 'ndera hejua gai de lei. Bechang dege, Reubenbe je sau ze haibena ne kebang ge jua gaira hesui hejua gai de lei.

Penui acheu la ge Medianme helikahedatme wang kew dau leu ze penui dage Josepbe je zua gai 'ndi de lei. Dadege a kemei tewchat luze Josephbe mechua pui ze hejai ge sum gai de lei, acheu ze penui peu Jakobbe sua ge a, Josephbe je a marekaune ne 'nki 'nde lei ze chua gai bei de lei. Dadege a Jakobbe a pepai peni gau ze timbun 'nnukluze heje misongga ze desui ze bam di de lei.

Sam ka'nneube:

1. *Pesime bau ne pechu jua tua 'ndibe lua Joesphbe 'ndai gum ze ning gai gu lau?*
2. *Josephbe sime bau rua ge pechu tewchat nei mak zai juatua nei makme hangna ze chau chau lau?*
3. *Josephbe sime bau ji raw gai lau.*

Tewhelirabe:

1. *Jakobbe name hang kereu kename ji chikamra tewra*
2. *Josephbe je juabe rasam sahelitra*
3. *Jakobbe name hang kereu je kename tak drama tewra*

Peruak 20

HERA GU ZIEMMENAME

Geteiliabe sambam: Josephbe peta 'ntua chube

(Jenesis 37:36; 39: 1-23; 41:1-57; 42:1-45:15 and 50:15, 18-20).

Josephbe je kebang ge jua gaibe ze perasam kam gaibe hang 'nning gai gu lei. Kane acheu mak lei, makte chize Hera gu ta'nrang Joesphbe ne pekibaume je tew'nringgairabe hang ge putchube pibang chang lei. Pe rasam anui pegai 'ndi kei lei.

Josepbe sibaume ne kebang nim zuame dage Josepbe je jua gai bei ze penui ne Josephbe je Ijpram ge Potipharbe ki ge jua gai dai bei de lei. Potipharbe nau ne Josepbe je ngau 'nche lu dege, pechu pepairi zambe hang chua gaibe de lei. Dadege Josepbe peling sakei sedu pechu ze kebang ki ge bang gai 'ndi de lei.

Chipau ting ge Pharaohbe hemang gechambe 'mmize mi ne de sakeli chilakbe mang ka'mmi de lei. Josepbe hemang sakelichi leibe seu lu dege, Josepbe je ngua wang ra lang gai bei de lei. Hera

ne pechu nga bei ze Josepbe ne hemang ze sakeli gai bei delei, dege a Pharaohbe ne Josepbe je merua kereibe peu ta reze pei gai bei de lei. Zai pharaohbe mang ze a Ijpram ge herakum wangrabe mang lei.

Pharaohbe mang lui gum ze kedeirei leine ge hecum wang chu di de lei. Dege cheu gekua gaibe gene 'nnu ra Josepbe sime bau ze Ijip ram 'mbe wang de lei. Josepbe ne penui lui chi di de lei. Kane pesime bau a Josepbe lui chi mak lei. Kane na dege a Josepbe ne peling ze rang lia kam gai bei delei. Pesime bau ze du hap ti zai Josepbe du hap di de lei. Josepbe ne pesime bau je tum ze Hera ne Josepbe je Ijip ram 'mbe lang gai de lei penui je 'nripat kaibera hang geu, ze kacheu de lei. Nalangbe ge a Josepbe ne pekibau me je du Ijip ram ge wang ze lungra telew gai bei delei.

Sam kanneube:

1. *Josepbe je 'ndaitew ze kebang ki ge kai lau?*
2. *'Ndai gum ze kebang ki gene Josepbe pat दौरा chang lu lau?*
3. *Josepbe benai pesime ndai gum ze wang herua dai lu lau?*

Ngaumak ze kiachirabe sam dum: *Jenesis 45:4-5*

Peruak 21

HERA GU ZIEMMENAME

Geteiliabe sambam: 'Nngene poine Mosiabe

(Eksodas 1:1-2:10)

Hera ne anui kibau hang ge kelang gai lei. Hera ne hang kat-kat ne ze kelak ge kai bei lei. Namai ge 'nngene poine rasam anui geteira de lei. Aipau 'nngene ze chau meibe pegai 'ndi kei lei.

Josepbe benai pekibaume Ijip ram ge chai kamdibe bechang dege, Josepbe chaname, Israelme , pung sang pung chu di de lei. Israel me ze pungbi bi dege Ijipme ze penui pereii pung 'nzu 'ndera hingbe zegene, hingde gesiabe tew gai de lei. Israelme 'nngene 'mpeumi napoine ramme leine je a Nail geu ki ge tua gai kam 'ndera heguang ze lunei de lei, dezaine Israelme gu sipaime ne Ijipme je dui mak ra hang geu.

Mosiabe pui ne pechu lungkew dege, kew chum pechu pa teibai de lei. Kane napoine dipat ti teibai dau lak ti dege, hecupum ne ma-hau tewlu ze chi ze macham tikbe ne keniak lu, pelung ge chi 'nngene je kailu 'ndui peirei ge hekubang zeu ge 'nti gai bei delei. Naikat a Miriamle Mosiabe sipui ne Pharaohbe na heheu'mpui Nail Geuki 'mbe hedui piara patbe ngau dau de lei. Pharaohbe na heheu'mpui ne hecupum ne tewlube rak-hau ze ngau lu de lei. Chi ze pegai dege 'nngene poine peluiyibe ngau lu pe hang ge lu lu de lei. Dadege Miriamle ne Pharaohbe na heheu'mpui tailam 'mbe wang lu ze 'nngene je 'mpamrabe kau Hebraime pui je peu gaibera ke de lei. Miriamle peki lam'mbe pak tat lu pepui je ngua wang de lei. Pharaohbe na heheu 'mpuine

Miriamle pui je 'ngngene Mosiabe je 'mpam 'mmi ze pa pesui tewze Pharaohbe gu heguangki wang ze lung mak tane ge 'nsira rang gai beide lei.

Mosiabe pui ze Hera je 'nnum 'mmi ze pena je tei 'mmi ze tei de lei. Pena je pa ne 'mpat gai da, kane Hera ne pechu peigai kadai de lei pane 'nsigaibera hang geu. Mosiabe a pekibaume benai bam दौरा ngau lu de lei, bechang dezaine heguangki 'mbe a tat lei. Hera ne Mosiabe je kelak kena ge kai bei de lei. Mosibe peirei ge Hera ne rei ze bam lei.

Sam ka'nneube:

1. *Mosiabe sipui ji 'ndai kau lau?*
2. *'Ndaitew ze Mosiabe je hedui ge 'nti gai lau?*
3. *Mosiabe ji rimba 'ndaikau lau?*
4. *Mosiabe chau ki gene ching chu lau?*

PERUAK 22

HERA GU ZIEMMENAME

Geteiliabe sambam: Hera ne Mosiabe je kube

(Eksodas 2:1-15; 3:1-14; zai 4:1-13)

Geteitattibe sambam ge Mosiabe je lungkewbe rasam sa de lei. Hera ne pechu kereibe ngau de lei. Namai ge pa ching chu dai dibe sam pe kei lei.

Ijipme kelak gene Mosiabe chingchu lei, kane Israelme kelak makzai Hebraime kelak ge pechu a lungkew gai lei. Naikat a Ijip 'mpeu ne Hebrai'mpeu je beu bambe ngau luze Mosiabe pelung siadize Ijip'mpeu je tewchat 'ndi de lei. Zai Mosiabe ne Ijip'mpeu chaidibe peu je 'mbuizeu ge bai gai de lei. Ai ze Hera gu ta'nrang mei? Mak lei. Ijipme dagene Mosiabe pak ka'mbai delej, kane Hera dagene pa 'mbai chilak lei. Median ram 'mbe pa pak 'mbai gai di lei. Zai Jethrobe na Zipporahle je penau hang lulu bam di delej.

Naikat a Mosiabe melireibe bam gene reheu puithum ge hemi ngau delej. Chize reheu puithum ge hemi taube pe bam lei, kane reheu puithum ze mi teibe hemi gum ze tau mak lei. Kane reheu puithum gene peji kupat ze, "Mosiabai, Mosiabai" kacheu delej. Hera ne Mosiabe suage Israelme je ripatra ta'nrang gaibe ramme ze salia de lei. Hera ne Israelme je hungkadesangbe zegene ningdaulakbe heram penui hang ge peigaira hat kai lei. Kane penui a kebang chang ze bamlei. Pegu ziemmename je mi gene a meupat gaibera Hera ne ka'nnang lei. Paharaohbe benai Ijipme je chibekau Hera ka'nnang lei. Israelme je 'nningchibe kau ka'nnang lei. Aipau ta pethaudibe hang ge Hera ne Mosiabe je pa keringbe tingta lui kedaze bam lei.

Mosiabe hang ge ta ze hungkadesang de lei, kane Mosiabe runne tewra mak lei. Hera ne pechu ngua tatew gu lei.

Sam ka'nneube:

1. Hera ne Mosiabe je 'ndaikau ta tewbe lua gene ku lau?
2. Mosiabe pau ji benai penau ji rang gai lau.
3. Hera ne pechu kube Mosiabe tew phui mei ze ranggai lau.

PERUAK 23

HERA GU ZIEMMENAME

Geteiliabe sambam: Tewkahereube gene keduibe

(Eksodas 4-5; 7-11)

Aipau rasam ge Mosiabe benai pesipeu Aronbe Pharaohbe dage tatchangbe rasam pegai kei lei.

Hera ne Mosiabe suage 'ndaikau tewrameibe ranglia lei. Tingchua dege Pharaohbe Nail geuki 'mbe hedui piara wangkew delei. Nail geuki gene Mosiabe pechu hedau lu 'mpaura tew delei. Mosiabe ne Pharaohbe sua ge, "Agu ziemmename je tatra peibelau, dezai ne penui ne agua 'nggua lerahang ge zeu", ze Tingwang ne kacheu lei ze, rang gai de lei. Kane Pharaohbe pheu meu lei.

- (i) Dadege Hera ne herarit gesiabe lang gai de lei. Hera ne petatew teilia ze, nail geuki ze hejai changra tew gai bei delei.
- (ii) Hechaikak kat chang dege Mosiabe Pharaohbe dage tat kadai de lei. Zai hegau lungwang दौरा tew gaibe delei.
- (iii) Hera ne Pharaohbe hingra tew chang mak zai Pharaohbe ne Israelme je tatra peigai mak lei. Dege mairene ne lung wang ra tewgai kadadelei.
- (iv) Pamedaibe ge Mosiabe Pharaohbe dage tatkadai lei. Pharaohbe penuije tat ra pheumak dege, temaine lung wangra tew gaidai bei lei,
- (v) Pamengeube ge kaurui ramme chaira tewgai lei. Aipau chang gedu pheumak rei lei.
- (vi) Dadege a lua pa serukbe ge teutrene penui dage patra tew gai kadai lei.
- (vii) Aipau chang ge desak kewra tew gaikadai lei.
- (viii) Bechang dege a tingkau lungwang ra tewgai kadai lei.
- (ix) Aipau chang ge muiwang ra tew gai dai bei lei. Acheu bei sedu Pharaohbe pelung ngin kew mak lei. Dadege Tingwang ne Mosiabe je, "*Pharaohbe peireige benai Ijipram peireige tewkahereube kat I teiwang gai dai gu rei lei; chipau chang dezaine a chigene seu ze ningnui je tatra pa ne peigu de lei...*," ze kacheu lei. Dadege a lua pa kereube tewkahereube pei gai de lei.
- (x) Chize a Ijipme kelak ge meraibe na leine chaibe wang chang de lei. Aize a tew kahereube peranchi desang di de lei. Hera ne Ijipme na lungkewraibe leine je tewchat ra angelme je lang gai delei.

Israelme ne meli deichat luze hejai ze penuike kemui dege giak gai kam gai bei delei dezaine tewchatbepeu angel ze penuike tatka tatdera hang geu. Aipau ze "Tatkabe/Kapatbe" ze kacheu lei. Nalangbe ge a Pharaohbe ne Israelme je

zuapatdera pheu gai beid elei. Mosiabe a Hera ne pechu ta tewra peigaibe tew phui gai bei delei.

Sam ka'nneube:

1. *Hera ne Ijipram ge tewkahereube zat 10 (kereu) lang gai lei. Chibe ramme ze 'ndai kau kau lau?*
2. *Israelme je Ijipram sauze zuapatra tewkahereube zat kereu lang gai lube chang dezaine Pharaohbe pheu gai lei. Tew kahereube zat nalangbe mengeu ze rang gai lau.*
3. *Israelme penui zuapatrabe mai ge penui ki kemuikum ge 'ndaikau ne 'nchat kai lau?*

PERUAK 24

HERA GU ZIEMMENAME

Geteliabe sambam: Israelme je 'nripatbe

(Eeksodas 12:31-42; 13:17-23; 14:1-31 zai Getoabe 31:14)

Tewkahereube nalangbe chang dege a Pharaohbe Israelme je zuapatra pheu gai delei. Israelme ze tebei 'mpui getebe tatra changbe zegene penui mateura katelew delei. 'Nduihi kaimakbe tingku telew luze penui tat de lei. Aize Hera ne telew gaibe de lei. Gechak, geput zai phairamme misongga Ijipme ne peibe ze penui zuapat de lei. Israelme a penui 'ndai gum tatrameibe du chimak lei. Hera ne ngua da bei ze zua pat de lei. Tingna kemua tingmui kelew acheu ze Hera ne ngua da beize penui tebei tewtat de lei. Aigum ze lungzeune tewbe ge penui zua pat delei.

Kane Pharaohbe gu sipaime ne Israelme je gua'nsa kadai de lei. Israelme Sungkling Kege kapatrabe lua sing Mosiabe ne petui ne sungkling ze kezap gaibeide ge hedui 'mbaibak gai delei, dege Israelme chize kapat de lei, zai penui chai chai Pharaohbe gu sipaime 'nsapat de lei. Kane Israelme a kapatkam rai luze Mosiabe ne pegu hetui ze kezap gai daibe ze Ijipme gu sipaime je a heduine tei'nti tat kam di de lei. 'Ndaizeu ge Hera ne Israelme je hung ze penui hang ge peipatbe anui ngau lei.

Sam ka'nneube:

1. *Kebabe benai kemuibe lua ge Israelme je Hera ne 'ndai kau ne ngua da lau?*
2. *Pharaohbe gu sipaime ne Israelme je gua ka'nsabe luage 'ndai gum ze Israelme je 'nripat lau?*
3. *Pharaohbe gu sipaime ne Israelme je gua'nsa chang mei?*

Sam dum ngaumak ze kiachirabe: Eksodas 14:13; 15, 16.

SECTION 2 (B)

SAMDEGAI KARCHIBE GU

Peruak 25
ISUA, ANUI JE TEWKA'NRINGBEPEU
Geteiliabe sambam: Rehangpeu kelakypeu
(Mk 10:17-31)

Namai a rehangpeu pelung ge takedibe tewra 'nningpuigitbambepeu rasam nking ra de lei. Isua kedeireige bambeting ge pa du bam lei, chipau zegene Isua dage perunne ne wang de lei.

Isua a napoine ramme je hingnam gai ze 'nchuak gesang bam de lei. Chipau chang ge rehangpeu Isua dage wang lu kukdung kewlu ze, "*Geteiliapeu keyibepu gau, I ringbetunmakbe nguahaura I ne 'ndaikau tewsingra lau,*" ze ka'neue de lei. Rehangpeu ze Isua chaidibe chang ge 'ndai gum ze pedage ngua ring chilera meibe chi nei lei. Hera gu Hingde kereu ze nang chi mei ze, Isua ka'neue de lei. Rehangpeu ze pelung dilap di de lei. Pane Isua je, "*Geteiliapeu gau, aiberamme leine I hena'ngka gene rei kam lu de lei,*" ze kacheu de lei. Pelung ge a rehangpeu je Isua hung lei. Isua ne kakze, "*Kat nang 'nsangmak rei lei; tat ze ning gu kebambe leine zua lu, kelaksiam je peibelau, dezai tinggim ge ning heu gekuagaibe bam gu lei; zai wang ze achai sui lelau, ze acheu bei de lei. Rehangpeu ze pema hammui gai di de lei, zai pesui sia ze tat ti de lei; peheura misongga bam dadegeu.*"

Rehangpeu hang ge Isua ne rangbe ze hung gesang di de lei. Pa a pesuisia ze tat ti de lei.

Sam ka'neube:

1. *'Ndaitewze rehangpeu ze pesuisia ze tat ti lau?*
2. *Rehangpeu ze 'ndaikau tew'nsang mak lau?*

Peruak 26
ISUA, ANUI JE TEWKA'NRINGBE PEU
Geteiliabe sambam: Isua Runne 'Mpu lei
(Johanbe 13:1-20; 14:1-6)

Anui haibenane mi ngi mai zai kahelube mai bam lei. Chi gum ze Judame ne Kapatbe ngi (Passover) bam lei. Kapatbe ngi ting ge Hera ne penui je Ijipram ge penui kebangtewbe gene nguapatbe chibam ra kahengi lei.

Chipau lui gum ze Isua du pa keneme je kehube kisiam gene kapatbe ngi gu teseu ngua teu lei. Namai ge du kapatbe ngi ting ge Isua ne geteiliabe sam pe kei lei.

Kapatbe ngi tewra keneme je penui 'nthaza ze bam lei. Kane Isua a pekua neu neimak zai ma-ka'ningbe ne puiting bam lei. Mui kat a Isua ne pakeneme pi hedui ne hui lei. Huikam lu dege ning nui du kat kat ze ai gum tew lau ze getei gai lei. Zai bechang dege Isua ne ma rang 'ndua tat ze, "*Apeu ki lam 'mbe bam telewra tat tu lei, dezaine wang kew dai gu lei,*" ze acheu kadai lei. Acheu ze pa keneme benai 'mpau bambe ge Isua ne sadai ze, "*I a 'mpui zai samsang zai keringbe lei; adagene makchai a mide Bepeu dage wang mak lei,*" ze kacheu lei.

Aipau sam Isua ne sabe ze a tinggim ram tatra hang ge pedage ne 'mpui lei be ranglia 'nchigaibe lei. Mi-migedu tinggimram tatra me leine a Isua je 'nnum 'mmi ra lei. Pechu teira lei.

Sam ka'nneube:

1. *Tinggim ram tatra hang ge chau ji gene tat ra lau?*
2. *Tinggim tatra hangge chau ze 'mpui zai samsang zai keringbe lau?*

Tewhelira:

1. *Tinggim tat neime leine miba getua gai luze "I tinggim tatrabe 'mpui a Isua Krista lei," ze acheu ra lei*
2. *I a samsang lei ze Isua ne kacheu lei*
3. *I a keringbe lei ze Isua kacheu lei.*

Peruak 27

ISUA, ANUI JE TEWKA'NRINGPEU

Geteiliabe sambam: Pa chairabe sua ge pehang ge Nalangbe tenitkak

(Lk 22:14-20, 39-64)

Heguangme suage sipaime ne hereilim tewbe gum ze anui je Tewka'nringbe peu je suira baudime ne Jerusalem ge zuapat de lei. Isua chairabe suabe tenitkak ge a misuiyibe benai kahereube tenitkak lei. Isua a pa tatewbe ze namchiau ramme ge tatew ka'nke lei. Ta ningdaulakbe misongga ze tew lei. Chaidime je du kuakchu lu lei. Isua a namdi/hekuinam ge a tatew ka'ncham lei, aipau zegene Jerusalem hekuinam ge gut gu lei bei dege a baudime ze pelungsui 'ntha desang di de lei.

Isua ne hekunmerang ne ching chua luze hekuinam ge zuagut bei dege a baudime ze 'mpui himdi 'mbe zuapat ze, "Dabidbe na, Hosanna! Tingwang ji gene wangkewbepeu je pei yi lau!" Hulangbe ge Hosana! ze penui ka'nrung de lei. Baudime ze penui pai lu pat ze, tenung kiak ze kedei ge kam ze suidau de lei. Kane nalangbe tenitkak dege a cham lap di de lei.

Hingde geteiliame benai Pharisaima ze Jerusalem ge baudime ne Isua je suidaube ngua lu dege a penui duangga di de lei. Isua je ngau hemimeu dizai chang duitane ge pechu dei'ngga 'ndera hesui 'nzua di de lei. Isua keneme rua ge Judas Iskariotbe ze Isua je kelutewra pelung hua gai ladeleibe chi luze pechu geput gei himreu pei bei ze Isua je nimra kelutew gai de lei. Keneme bau je Kapatbe ngi teseu tingmui ge nguanteube Judasbe ne pechu kelutew gu deleibe Isua chi di de lei.

Kapatbe ngi gu teseu nguanteura 'ntaukewbe lua ge, teseu nguanteube gu sambam ze cham di de lei. Isua ne tingku kuai chu luze, chize tewpang lu ze acheu sa de lei, "Ai ze

apum ning ui hang pei gaibe de lei. Aize achu chibamra teu lau,” ze kacheu lei. Pa Keneme ze Isua ‘ndaikau sa meibe ningchimak lei! Chipau luigum ze Kapatbe ngi gu wain piak lu dai luze acheu saze, “Aize ajai lei. Ning nui hang ge ruipat gai lei,” ze kacheu lei. Keneme ze Isua ‘ndaikau sa meibe ning chi mak lei, kane Isua ne rang belui ze sak de lei.

Isua pesui kahereube lui ze ngaupat di delei, zai teseu teu lu dege a mere ‘mbe kelum ra tatra keneme je ku delei. Chi dege a mui’ntip di delei. Pa keneme je kelum ze bamkuara rang gai lei, kane penui a zeikewkam di laleu lei. Bepeu je kelum ze, “*Apau gau, nang ne nei bei zai a aipau piak ze a dagene tei’mbia nil au; acheu leusedu asui mak ne makze ning suine peize chang lau,*” ze kacheu delei. Kapatbe ngi gu wain paik tei’mbia gaira be ze rang mak lei, kane gechaibe piak ze rang lei. Kedeireime gu hemui hang ge chaigairabe delei be pa chi lei. Dege a tinggim ‘mbene angel hangkat peran tew’nchi gaira wangkew de lei.

Isua a pechu sam kedibei sedu pekua neu mak lei. Nalangbe ge a pechu deichat ‘ndera sam ram gai ‘ndi delei.

Sam ka’neube:

1. *Isua Jerusalem ge pengeudize gutbe lua baudime ‘ndaitew lei ze ka’nrung lau?*
2. *Mere ge Isua kakelumbe lua ‘ndaitew leize kakelum lau?*
3. *Isua ‘ndaikau hang ge chai gai ralei ze pelung ge ka’ning lau?*

Ngaumak kiachirabe samdum: *Matt 21:9; Luka 22:42.*

Peruak 28

ISUA ANUI JE TEWKA’NRINGBEPEU

Geteiliabe sambam: Isua anui hang ge Pa keringbe pei gai lei

(Luka 22-23)

Mui’ntipdibe hige Isua mere ‘mbe kelumra tat lei. Pa keneme je kelum kuara rang gai beize penui zeikam di laleu lei. Nadege sipaime bau kelew pua luze wangbe keneme bau gau de lei. Isua je nim lu de lei. Penui je tew’nsaura ta ningdaulakbe tew lia gaira penui kahegui lei, kane Isua made tew gai mak lei. Peterbe ne hangkat peu kun bithak kai bei delei, kane Isua ne tew ‘mmigai dai bei lei. Isua a tingkang ra mak lei. Aibe ramme leine ze Hera sui’ning leibe Pa chi lei.

Sipaime ne pechu kedira ngua tatbe lua ge keneme a hing gesang dize pak rarip di delei. Penui ne mina ‘mphangpaibe kau ze gum ze deisa gete ze bam delei. Penui ne Isua je lak, Pedage ‘nchai ‘ntuigaize bam delei. Nalangbe ge deichatra hang samram gai ze, Laksaibe dage lang gai ‘ndi delei.

Laksaibe ne pechu kedibei sedu pa a pekua neu du mak lei. Pechu kedigailu dege, “Aipau peu a pedage made kemaube ga lei, pechu I ‘mpat gai de lei” acheu ze baudime dage pei gai daibe delei. Kane baudime a penui lumpum gesang dize, “Pechu gia gai zu lau! Pechu gia gai zulau! Ze ka’nrung de lei. Laksaibe Pilatbe ne pechu ‘mpatra tew de lei,

kane baudime ne lun meu tadi lei.

Pakeneme a hingkam di delei, kane Isua a hingsua mak lei. Pa anui gu hemui hang ge heratewgairabe lei be Pa chi lei. Isua chaibe ne anui benai Hera kak ge keha raka gai delei. Anui gu hemui zegene pa heling pua lei. Isua chaibe mai ze pe kangme hang ge suisiabe mai lei. Kane lang chum ne chang ge Isua kechaibe gene chudai gu lei.

Sam ka'nneube:

1. *'Ndaikau hang gene Isua heling ge chai gai lau?*
2. *Laksaibe ne Isua je 'mpatra tewbe lua ge baudime 'ndaitewlei ze ka.rung lau?*

Peruak 29

ISUA ANUI JE TEWKA'NRINGBE PEU

Geteiliabe sambam: Anui je Tewka'nringbepeu changra Isua chukadai lei (Matt 28:1-10; Luka 24:1-12).

Isua chaidibe chang ge, Pa keneme hingkam di delei; Pekang me ne pepum lulu ze bai gai delei. Pa keneme kaheguibe ze siakam di delei.

Isua chaibe ze langmengeune mai tingna giliap hi ge lei. Pekangme je sabbatmai kam mak tane a pepum ze telew mak ze bam lei. Chidadege, 'ntakbam mai tingchua sun ze 'mpuimi hang chumme Isua gu herau 'mbe ma-perimyibe benai taudui 'nnuk kaira tat ti delei. 'Mpuimiramme heraw 'mbe gut dege made gaze cham chei laleu lei. Tingchu kedibe ne, heraw kemui 'nkua nam gaibe ze 'nkuapatti laleu lei. 'Mpuimiramme ne pelung 'mbe pegai dege, Isua pum a ga laleu lei. Penui suage mina hang na sap laleu lei, chize a angelme hangna lei. Penui hing gesang dize nkumkew delei.

Keneme baune samkela keyibe pei delei. Penai ne, "Ndaitewze keringbepeu je kechaime ruage peu lau? Ze kacheu lei. Keneme bau ze 'ndaikau singmeibe du ningchitadi delei, kane naikat hegi ge Isua a ringlaleibe penui je teilia delei. 'Nkam kainam tit 'ndibe kisiam ge penui bambe lua, lua kat ne Isua penui je lia de lei. Keneme ze penui sui yi desang dize Hera je toa delei.

Nalangbe ge a Isua ne kechaibe je dui lu deleibe keneme bau ze chi 'mmi di delei. Hemimeume ne pechu deichat da, kane heraw gene pa chudai di de lei. Pa a Hera Na sing delei. Anui hang ge samyibe ze namai du Isua ring la mui lei. Pa a tinggim ge Hera hezat'mbia 'ntau ze lamui lei. Halleluia!

Sam ka'nneube:

1. *Isua pum ze chaume ne bail au?*
2. *'Ndai'ngge ne keneme je Isua lia lau?*
3. *Heraw ge 'nkia tat railangbe chaume ne lau?*

Ngaumak ze kiachirabe sambam: *Lk 24:5*

PERUAK 30
ISUA ANUI JE TEWKA'NRINGBEPEU
Geteliabe sambam: Isua Tinggim Chube

(Matt 28: 20; Tatewbe 1:1-11;)

Isua gechaibe gene chudailube chang ge, pechaisuime je lua-misonggaze lia delei. Anui gum ze kemuiki gene zua gut mak ze penui juirau gene ngauthuak ze lia lei. Pechai suime du keraibe lua a hingbi di delei. Dadege Isua ne penui je heling ge gia gaibe bepi peba zam teilia de lei. Pa tak du teu de lei pa ze herui mak lei be teilia ra hang geu. Dadege a keneme bau ze penui suiye di de lei. Pechai suime sua ge pa lia tane ge ma-pethaudibe, pa chai lu ringchu dai dezaine anui gu hemui pane pungtua rabe sam salia lei.

Naikat a Isua ne keneme je peloa'ntum 'mbe ngua hang de lei. Pane penui je rang ze , "Jerusalem ge bam bam lau. Mate mak ze Arasam mihaibena ze ning nui paulia ra hang ge tatewchibe pei gaira Herui Kanchibe I langgai gu lei," ze kacheu lei. Penui 'ndai gum ze paurameibe Isua ne penui je salia lei. "Jerusalem gene putchu lau, chi gene Samaria, zai tingmik deulangbe ge tat lau," ze kacheu lei.

Aipau samhatkaibe pa keneme je peigailube chang ge, tinggim 'mbe Isua keuchu di de lei. Kemau ne Isua je tewnam demak tane keneme bau ze pe bam de lei. Lua kat ne mina hang na penai paini habe kai lu ze keneme hia ge sap laleu lei. Angelme ne, "Ndaitew ze ningnui tinggim 'mbe peze sap bam lau? Pa a tinggim chu de lei. Kane naikat a aipau lui ze pa wangkew dai gu lei," ze kacheu lei.

Sam ka'nneube:

1. *Isua ne pa keneme je 'ndai dai ge samyibe pauruara rang gai lau?*
2. *Isua 'ndai gumbe bam gene Tinggim kewchu lau?*
3. *Isua tinggim kewchu dize wangkew dai gu lei ze acheu mei?*

Ngaumak ze kiachirabe sambam: *Matt 28:18-20; Tatewbe 1:6-11.*

PEDAU/SECTION 3 (A)

SAMDAGAIRAIBE GU

PERUAK 31
HERA PEGU ME JE GETEILIA ZAI KA'NGGUM LEI
Geteliabe sambam: Mosiabe ba tei kagetuabe

(Eksodas 17:8-16; Getoabe 50:15)

Israelme ze Ijipme ne samrambe kang ge ne zuapat de lei. Penui ze kebang chang ta de lei, kane lungzeune tewbe ge la de lei. Henamchangbe ge penui bam hang peu ze tebeitewze bam lei. Kane penui hang kahereube kedibe bam rei lei.

Amalekme ne Israelme je ka'nggi de lei. Penui ka'nggibe ge Mosiabe ne peba getua gai dege penui ne duitat bam zai Mosiabe peba getua sau gai dege Amalekme ne duitat ze bam lei. Hera ne penui je nga bei delei, kane Mosiabe peba leilak desang di de

lei. Dadege Mosiabe ba teigetua chugai hara Aronbe benai Hurbe je rang gai de lei. Zai penai ne Mosiabe ba teigetua ha beibe zegene Israelme Amalekme je dui lu de lei.

Sam ka'nneube:

1. *Israelme je chaune 'nripat gai lau?*
2. *Amalekme je herei ka'nggibe lua chaune Mosiabe je peba teigetua chugai ha lau?*

Tewhelirabe:

1. *Hangkat ne Mosiabe helitew zai mina hangna ne Aronbe benai Hurbe helitewluze Mosiabe ba teigetua chura lei.*
2. *Mosiabe, Aronbe zai Hurbe lui ze 'nrit(drawtew)ra lei.*

Ngaumakze kiachira: *Getoabe 50:15*

PERUAK 32

HERA PEGU ME JE GETEILIA ZAI KA'NGGUM LEI

Geteiliabe sambam: Hingde Kereu

(Eksodas 20:1-17)

Hera ne Israelme je penui keringbe lung'mmibira hang ge Hingde kereu pei gai lei. Hera ne Mosiabe je Sinai loa 'mbe hang ra rang gai luze pechu hingde kereu pei gai lei. Hera gu Hingde kereu ze 'ndai kau meibe pe gai kei lei:

Hingde railangbe, "Achu sau ze Hera kedabe ningnui dage bam makra lei,"

Pakenabe hingde, "Hera luitewbe je kelum mak ra lei."

Pa kechumbe hingde, "Peruanggabe gene Tingwang ning Rapeu ji nang tei mak ra lei."

Pamedaibe hingde, "'Ntakbam mai ge 'nchize reibam ra leibe chibam lau."

Pa mengeube hingde, "Ning pui ningpeu ngeu tew lau, chidezai heram ge nang ringte gu lei."

Pa serukbe hingde, "Nang gi mak ra lei."

Pa senabe hingde, "Nang kahemabe ta tew mak ra lei."

Pa tesatbe hingde, "Nang hega mak ra lei."

Pa sekuibe hingde, "Ning kining'mpeu je nang herat ne nang saki tewgai mak ra lei."

Pa kereube hingde, "Ning kining'mpeu ki je nang 'nche makra lei."

Sam ka'nneube:

1. *Hingde kereu ze nang chi kam mei?*
2. *Hingde kereu rua ge napoine 'nchui ge deitaube hingde ze periak rang gai lau.*
3. *Hingde pa serukbe gene nkangbe hingde ze raw gai lau.*

Peruak 33

HERA PEGU ME JE GETEILIA ZAI KA'NGGUM LEI

Geteiliabe sambam: Mosiabe hetiampaiki ge bambe

(Eksodas 34:29-45)

Mosiabe misongga ze Hera dage pehi tei gai bam lei. Pedage ma wangchangbe ramme ze Israelme dage chilia gai lei.

Sinailoa ge tingna hedai zai mui hedai Mosiabe Hera dage bam lei. Hera dage bambe lua ge Mosiabe made teu mak zai sak mak ze bam lei. Mosiabe dage Hera ngua bam nei lei. Israelme ze Sinailoa ge hang ze Hera dage pehi tei chi lak lei, chidadege Hera hang ge hetiampaiki tew gaira lunei lei, dezaine Hera dage penui bam chi lera hang geu. Chuna anui du Heraki tat duibe gum zeu.

Sam ka'nneube:

1. *Mosiabe heze 'ndaiké ge Sinailoa ge kelum bam di lau?*
2. *Mosiabe 'ndai gum ze Sinailoa ge bam lau?*

Peruak 34

HERA PEGU ME JE GETEILIA ZAI KA'NGGUM LEI

Geteiliabe sambam: Mosiabe, Tingchukang, zai Heneu

(Periak 20:4-13; 21:4-9; Getoabe 23:1; John 3:14-15)

Israelme Kanaan ram tatbe ting ge 'nzei herei di dege ma 'nchum telu ze bam ka'nzelei. Dadege Hera ne penui je mateura mana zai kerik ramme lungwangra pei bei lei. Zai tingchu kang gene hedui depin patra Mosiabe ne pat lau bei dege hedui pei bei lei. Kane Israelme ne 'nchum telu bambei dege Mosiabe ne pelum pum dize hetuine tingchu kang lak bei lei. Acheu leusedu Mosiabe je Hera hungze bam lei. Israelem je teura sakra ka'nnang nangbe lua pei bam bei sedu Israelme Hera benai Mosiabe je tiak telum bam bam lei. "Ndaitewze Ijipram gene anui je nguapat lau," ze acheu bam lei.

Tingkang ram ge penui tebeitew bambe ting ge, heneu pa'nchai geteubene Israelname je 'nsau bei lei. Heneu ne penui je 'nsaurabe gene Hera ne penui je nggumra kau lei ze ka'nning lei. Kane chipau lua ge Mosiabe benai Hera je penui tiaktelum bambe penui hemui gai 'ndi delei ze 'nning dau de lei, dadege heneu ram e je tei 'mbia 'ndera Mosiabe dage ke de lei. Dadege Mosiabe dage Hera je kelum gaibeize Hera ne kak bei de lei.

Hera ne Mosiabe sua ge kanghagei ne heneu luitew lu ze kechia ge dagaira rang gai de lei. Heneu ne 'nsau beime leine heneu lui dagaibe ze pelau dezaine yi du lei zeu. Chi heneu lui pegaima leine je tew 'mmibei de lei. Heneu lui dagaibe 'ndaze â Isua Krista gu heling 'nda lei.

Sam ka'nneube:

1. *Hera ne Israelme je 'ndai kau kau teura pei lau?*
2. *Mosiabe Hera ne rang gaibe tew suaibe lamei?*
3. *Mosiabe ne heneu lui tew lu dabeze 'ndaikau 'nda lau?*

Tew helira:

1. *Heching tang ge heneu lui tew luze tei wang kamra.*
2. *Heling lui tewlu ze tei wang kam ra*

Peruak- 35

HERA PEGU ME JE GETEILIA ZAI KA'NGGUM LEI

Geteiliabe sambam: Rahable benai heram peme

(Joshua 2:1-24; Joshua 6:22-24; Matt 1:5; Heb 13:11)

Mosiabe chang ge Joshuabe ne Israelme je kanguabepeu chang ze bam lei, zai pa ne mina hang na ze Jerikho namdi benai chi ze tunguabe heram ramme ze 'ndai gum ze penui lura meibe pera lang gai bei lei. Jerikho gu heguangpeu ne chi ge hangna wang gai delei be chi di delei.

Heram 'ngkim pe me hangna ze pepumzuateube pui peji Rahable ki ge rew gai delei. Rahable ne penai je tewtimbaigai beidelei. Rahable ne penai je, "...Tingwang ningnai Rapeu, Pa ze a ting kehube peirei ge benai kedai ge bambe Hera daseu. Chuna gene I ne ningnai je 'nggia bei gum ze aipau ki ge bamme je 'nggia gu lei ze Tingwang ji gene adage deseu gai lau...ze kacheu delei." Dadege heram 'ngkim peme hangna ne "anai keringbe ze ningnui hang de lei... Tingwang ne anui je heram peipat dezai kehungbe benai lungsang gene anui ning hang tinggeu gu lei, ze acheu bei delei." Aipau lui gum ze Jerikho namdi guabe mai ge Rahable ki ze a 'nripat kai bei delei.

Samka'nneuberamme

1. *Rahable ze heram peme Rapeu je 'nnum mi dimei?*
2. *Miramme je kangame je Hera a hunglei be nang 'nnum mi mei?*
3. *Rahable keneibe je gene peki bau me jedu tew'nringgai bei mei?*

Peruak-36

HERA PEGU ME JE GETEILIA ZAI KA'NGGUM LEI

Geteiliabe sambam: Akanbe hekua pheumakbe

(Joshuabe 7:1-26; Ephesi 5:8-13)

Joshuabe benai pegu sipaime ze Jeriko namdi ngam luze penui sui yigesang ze bam lei. Jeriko namdi ge ne made lutei gaimakra Hera ne samdegai bei lei. Penui ze penui sui yige sang ze bam lei zai Ai namdi du dui gut दौरा तेव देले, काने पनुइ दुइलकुरा गुम ता दी ले; जै पनुइ गु सपैमे हंगसामे अ चाइमे दु बाम ले। अपैउ जेगेने पनुइ दुअंग गा देसंग जे Joshuabe अ केदेइ गे कौकेव लुजे हेरा जे ककेलुम दे ले। पेगुमे रूा गेने मीना हंग कत अ हेरा ने Jeriko नमदी गे ने मदे लुमकुरा रंग गाइमे जे हेरा कूा प्हेु मकले जे हेरा ने Joshuabe सुअगे रंग ले, देगे अ सपैमे जे पेदुअंगगा रक बाम दी देले। चइजे चाउने लौ जे 'ममत काइडेगे अकाने ने पाने मेरूा पेमहंगुबे गेसुतलकतइजे लुगै'न्दी देले जे सलैा बेइ देले। चइजे मेचुअपुइ पेलुइयेबे, गेपुतुरांगकंग गेइ हानैा, गेचक रंगकंग गेइ हानैा ले। पाने हेमुइ तेवबेइबे जेगेने पा बेनैा पेकैाबुमे जे तंगचुने तुा चत 'न्दी देले जै हेगा 'न्देबे मेरुअलेइने दु तेव'न्सैाकाम 'न्दी देले, देजैने इस्राइलमे पेइरेइ गे हेरा ने क'ंगुगुमे बंग चंग दौरा हंग गेु.

Samkannube

1. *'Ndaitewbeibe ze gene Israelme Ai namdi ze duilakra gum kai lau?*
2. *Akanbe ne 'ndaikau tew mau 'ndi lau?*
3. *Anui hemui tew dezaine daigumbetak tewra lau?*

Tewhelira:

1. *Napoine ramme rua ge mige a Akanbe gu hemui zegene chaibe tak tew helira.*
2. *Joshuabe ne Hera dage kakelumbe tak tewlia ra.*

Peruak -37

HERA PEGU ME JE GETEILIA ZAI KA'NGGUM LEI

Geteiliabe sambam: Deborahle benai Barakbe

(Samramme 4:9-24; 5:31)

Deborahle जे अ सारंपुइ अचेु जे कु ले। पा अ मेपुइ बंग कंग गेन तौ जे ककेबुअकबे जै हेतु रारुमे ररुम 'नजेजे बरु ले।

इस्राइलमे ने साररुमे जे केलंग गै जे बरु ले। हंगसामे अ हेरा चाइ सुइ जै हंगसामे अ हेरत/हेचुा ने साररुमे जे बरु ले। Deborahle अ साररुपुइयेबपुइ जैरुननेमे जे नगा जे बरु ले।

चइगे सपैसापेु बरुकबे बरु ले Deborahle ने सैसरबे जे नंगुरा सार लंग गै बेइ देले। काने बरुकबे 'न्दाकौ तेव लौ? बरुकबे अ Deborahle जे न्गुा तत जे नंगुरा हंग ले। देगे Deborahle ने बरुकबे जे न्गुाततेव गु काने पाने न्गामे हंग गे ररुम गै रा मक ले जे ककेु ले। 'म्पुइमी ने सैसरबे जे अ न्गाम गु ले जे तंगवंग ने रंग ले जे ककेु ले। सैसरबे अ पेरान्चैबकौ ले। हेगेइने तेवलुबे हेकुन्तुरीअंग हाइसेकुइ (90) पेगु

bamlei. Kane Deborahle gu sipaime a hegei gu hekuntimriang kat te ga lei. Kane Siserabe gu sipaime je Israelme sipaime ne ngam ‘ndi lei (4-24). Heberbe nau Jaille ne Siserabe je tewchat lei. Deborahle je ngua lia bei delei. Deborahle a Hera kua pheube pui lei. Pa ne Hera kua pheube ze gene zai pa samram ka’zeibe zegene Israelme ram ge kum hedairia lungzeune tewbe bam lei (5:31).

Samka’neube

1. *Deborahle ‘naigumbe ‘puimi lau?*
2. *Siserabe gu hekun timriang hegeine tewlube ‘ndaiké ge bamlau? Deborahle gu du lamei?*
3. *Siserabe gu sipaime je Deborahle ngam lu mei?*

Peruak 38

HERA PEGU ME JE GETEILIA ZAI KA’NGGUM LEI

Geteiliabe sambam: Gideonbe gu Tologepui

(Samramme 7:1-24; Isa 4:10)

Israelme ze hekua pheuta daidi de lei dege Tingwang ne Medianme je Israelme peirei ge kum sena penuisitewze bamra pei gai dai bei de lei. Medianme ze penui ran chi gesang ze Israelme peirei ge ‘nchichi ne tew ze bam lei. Israelme ze peloa’ntum ramme ge ‘mbaiki ramme tew zai hekauki ramme ge ‘mbai ze bam lei. Israelme helu tew dege Medianme ne wang ze penui je nggi zai himleiramme tew’nsia, hega zai kaurui ramme je du tewchat ‘nze ze bam lei. Israelme ze made tewra gaze bam di delei. Chidadege Israelme Tingwang dage paugai ze bam de lei.

Hera ne Gidionbe je lia delei, “Tingwang ning dage lamui lei, hereichibepeu gau ze kacheu delei.” Gidionbe a peran du chimak zai hereitewbepeu du mak lei. Gideonbe a ‘nzeigesang di zai Medianme ne Israelme je tew kahereube ze gene leidi ze bam de leibe Hera sua ge Gidionbe ne kacheu de lei. Dadege Tingwang ne masam ga lei Hera ning dage bam gu lei ze kacheu de lei.

Dadege Hera ne pechu herei ge nguara ku sing run demei ze dak lunei de lei. Kijesua ge tologepui kai gi dezaine tingchu chu lu pegai ze tologepui chimbiaklu kedeichangku laleu zai a Hera je I ‘nnum ‘mi gu lei kacheu lei. Tingchua chu lu tologepui keru gai dege makuak puigit ze kezik dui keru pat lei. Zai pechaibe mai gedu kedak dai ze tologepui kaigu zai tingchua dezaine chi ze changku laleu zai kedai ze chimbiak laleu gumei ze kadak kai dai dege chi gum laleu kadai lei. Dege a Hera je Gidionbe ‘nnum mi di delei.

Dege a Gidionbe ne Hera e rang gaibe lui gum ze pegu sipaime misonggame rua gene kelang langze sipai haichum runne Midianme je

nggira tatra kelang gai delei. Zai chime je ngua luze Midianme je nggi ze Israelme je dui lu de lei. Israelme hereiduibe ze Hera ranchi gene lei.

Samka'nneube

1. *Gidionbe Hera je 'nnum mi mei?*
2. *'Ndai gum ze Gidionbe sipaime pebau chamme ne Midianme je dui lu lau?*
3. *Midianme gu sipaime peranchibe tak ze 'ndai gum lau?*

Tewhelirabe

1. *Klass ge bauna tew luze hechak chak helitra, zai bau kat ge ziamna ke zai kedabe ge cham lu ze chambe bau ne duibe tak tew ra lei.*
2. *Haimena ze kuwang 'ndui gailuze pebau keme je lupat lu ze chambe bau ze hereitewra kelanggaibe tak tewra lei. Gidionbe ne samsabe tak gene tewra lei.*

Peruak 39

HERA PEGU ME JE GETEILIA ZAI KA'NGGUM LEI

Geteiliabe sambam: Ruthle

(Ruth 1-4)

Noamile penau benai pena rehangpeu kena chaidibe ting ge Moab ge bam lei. Pesuisia gesang dize peram Bethlehem 'mbe tat दौरा tew de lei. Naomile pemupui hangna bam lei. Penai zedu kemipui de lei. Naomile Bethlehem tat दौरा tew dege hangkatpui a Moab ge bam gai dera 'nsap tew zai kedabe pui ze Bethlehem tat luze penai je ngua bam nei lei ze kacheu lei. Chize Ruthle lei. Ruthle a penai gua nggua zai reheize bam nei lei.

Ruthle benai penai ze tewsakra hang ge hetak 'nnang di de lei. Ruthle a helu tat lu ze Judame kelungbese lui gum ze helu gatme chai sui ze bam lei. Judame kelungbe se ge a kelaksiamme a hemeu bui tewtera gaibe ramme kuai kuai lei. Kelakyibepeu peji Boazbe ne helu 'mpaupeu chang ze laleu lei. Pane Ruthle je nchaze pegu tatewme sua ge hemeu bui ramme sau gai nkera rang gai bei lei dezaine penai Naomile hang ge hemeu bui kuai gai nklera hang geu. Naomile a Boazbe ze peki baume Ruthle je kelak tewdau dui kauleibe chi lei.

Peki kelungbe se lui gum ze muikat a Ruthle ze Boazbe pi kang ge nkuai ze gai de lei. Dege Boazbe ne Ruthle je pephaine tap gai bei de lei. Dege Boazbe ne Ruthle je penau hang lulu zai Naomile je ka 'nkut de lei. Boazbe ze pena 'mpeumi lungkewze Obedbe 'ntak kai delei. Obedbe ze Dabidbe pau lei. Zai chipau kiria gene Isua wangkewra chang lei. Boazbe ne Ruthle benai Naomile je tew'nring gai zai rehei misonggabe chang ge

Isua ne anui je tew'nring gai lei. Hera ne Ruthle kibaume ze kat kat gua nggua ze bamra lunei lei.

Samka'nneube

1. *Ruthle ze 'ndaigumbe ziammena lau?*
2. *Hera ne Ruthle ki bau je ndai gum bamra lunei lau?*
3. *Penai Naomile je ngua lung makbe pui ze ndaigumbe kau lau?*

Tew helirabe:

1. *Ruthle kibau lui 'nritlu ze penui ji ramme raw gai lau.*
2. *Boazbe ki lu ge helu gatbe tak lui nrit kai lau.*

**Padau/Section 3 (B)
SAMDEGAI KARCHIBE GU
Peruak 40**

HERA NE TEWKANRINGBEPEU JE LANGKEW LEI

**Geteiliabe sambam: Isua je lungbe
(Luk 2:8-16)**

Tingkum chang chang sua 'nka naikat muizeu ge Hera ne samyibe kedeireime suage saliabe bam lei. Samyibe pau gaira Pa ne angelme je lang gai lei. Keilei 'ndaikau sam meibe pegai ndi kei lei.

Bethlehem loa ge melireime penui gu meliramme je rei ze bambe lua ge tinggim gene angelme 'mbi sireba kai de lei. Hangkat hangna runne makze baudime wangkew de lei. Melireime ze hingdesang di de lei. Isua je lungkew lade lei ze samyibe paugai de lei. Hera ne kedeirei je hung desang ze Pe Na je Bethlehem ge lungkewra lang gai lei. Isua ze ching chu ze anui gu hemui hang ge heling ge chai gai gu lei. Pa kechaibe ze gene anui keringbe ngaura zai Hera dage puinatewbe bam gu lei. Aize samyibe de lei.

Sam ka'nneube

1. *Tinggim angelme ne 'ndaikau sam pungkew lau?*
2. *Angelme ze ndai gum ze wangkew lau?*
3. *Isua ching chu dezai 'ndaikau chang ra lau?*

Tewhelirabe:

1. *Angelme nai melireime tak tew helira*
2. *Angelme kan lui tewlu ze samyibe pauliabe tak tew helira lei.*
3. *Luka 2:8-16 sam bam ze haimena kia ra lei.*

Peruak 41

HERA NE TEWKANRINGBEPEU JE LANGKEW LEI

Geteiliabe sambam: Isua je Baptisma peibe

(Matt 3:11, 13-17)

Isua ning chu hung lei. Isua a Hera Na lei zai Hera ne Pechu hung lei. Pechu baptisma peibe lua ge Hera ne Isua je hungbe teilia lei. ‘Ndai gum ze Pa kehungbe teilia meibe anui pegai di kei lei.

Isua ze puida na peji Johanbe Baptistewpeu bam lei. Johanbe a mina gechambe kau lei. Pa a henamkang ge tingkau tewpi benai ‘nkuiduine tewze bam lei. Pa mechua du puthugeupai ne tewlube kau lei. Pa a Hera gu Hegangram rasam paurua ze mina misonggame ne pekua ngking ze bam lei. Naikat a Isua petai ge wangde lei, zai Johanbe ne Isua je ngau lu dege, Pechu “Hera Melipoiné” acheu ze ku lei. Johanbe a Isua ze anui gu hemui hang ge heratewbe peipat ze heling ge chai gai gu leibe chilei. ‘Nda geching ting ge a melipoiné ne ziammena gu hemui hang ge heratewbe peipat kai ze bam lei. Isua anui gu hemui hang ge chai gai lei, kane pa a chai ze bam mak lei. Kechaibe gene Pa a ringchu dai di lei. Isua ze anui hang ge Melipoiné chang gu lei be Johnbe a chi lei. Isua a Hera Melipoiné lei.

Johanbe ne Isua je Jordan geuki gene baptisma pei gai de lei. Isua hedui gene zuapat dai dege tinggim gene hekua sabe seu de lei, “Aize Ana I ungbe lei, Pepeirei ge I asuyi sang yi lei,” ze kacheu lei. Chipau peirei ge mi ningdaulakbe wang chang lei, timpheine lui gum ze Herui Kanchibe Isua peireige wangkew gai lei.

Timpheine a heguisui zai ngopchup kau lei. Hera ne Pa kehungbe sam sagai dege Isua peirei ge Herui Kanchibe timpheine gum ze wangkew gai lei.

Sam ka’nneube

1. *‘Ndaitew ze Isua je Melipoiné kacheu lau?*
2. *Isua je baptisma peigai dege tinggim gene ‘ndaiku sam wangkew lau?*
3. *Isua je baptisma pei gai dege tinggim gene ndaikau wangkew lau?*

Tewhelirabe

1. *Herui Kanchibe lui hang ge timpheine tinggim gene limkewbe lui tew gai lau.*
2. *Jordan geu ki Palestine ram ge lua kedakda kewbe ze nrit kai lau.*

Peruak 42

HERA NE TEWKANRINGBEPEU JE LANGKEW LEI

Geteiliabe sambam: Isua je duaibe

(Matt 4:1-11)

Lua lua dege a taumakbe tew gum ze anui tadi di lei. Kanjeibe tewra anui chi leu gu lei, kane taumakbe anui tewlei. Ai ze anui dage wangchang meibe pegai ndi kei lei.

Lua lua dege a Satan ne anui Hera kua pheumakra anui je duai duai lei. Aipau luigum ze Isua je du Satan ne duai lei. Satan ne pechu duaibe lua Isua 'ndaikau tew meibe pe gai 'ndi kei lei. Isua je baptisma tewlube chang ge henamkang 'mbe tat luze heje hedaine tak teu mak ze teseu 'nkim ze bam lei. Tingchukang ne tingku hang tew gailu ze teura Satan ne duai lei. Dege Isua ne Hera gu sam ne pechu ngiam bei lei. Dege temple 'mpum 'mbe pechu ngua chu luze sim kewra rang gai lei dezaine angelme ne pechu tei gim bu lei zeu. Kane Isua ne maklei ze acheu bei lei. Nalangbe gekedeiloa 'ntum 'mbe ngua chu lu ze kedeirei heguangram ze pechu peikam gu lei nangne api kang ge keikew ze kelum bei zaine aih ze kacheu lei. Dadege Isua ne Hera gu sam kuai tei dai lu ze, Satan je Pedage ne tat dera ngiam bei de lei, zai Pa ne Satan je "Tingwang ning Rapeu je runne I gum tewra lei. nang kelum lau, zai pe gua runne 'nggua lau," ze raw gai daseu, ze acheu bei de lei. Dadege a Satan pak ti de lei. Anui du anui je duai dezaine chi gum tewra lei.

Sam ka'nneube

1. *Anui je duai dezaine 'ndaikau sam ne anui kakra lau?*
2. *Isua 'ndai gum ze keduaibe je dui lu lau?*

Tew helirabe

1. *Mije keduaibe ge tat ka'mbiabe tak tew heli lau*
2. *Isua ne Hera gu sam kiabe je kia heli lau.*

Peruak 43

HERA NE TEWKANRINGBEPEU JE LANGKEW LEI

Geteiliabe sambam: Kemipui gu reha

(Mark 12:41-44)

Naikat a Isua kanduibe ki ge ma-habung je 'ntauda ze 'ntau gai lei, zai baudime ma-habung ge rangkangm kaibe pe bam lei. Keheume misonggame ne rangkang misongga ze kai kai lei. Kane kelaksiapui kemipui hangkat wangluze rangkang pum kena ma-habung ge kai lei. Dadege a Isua chize ngau lu ze, pa keneme je kuwang lu, "Pelingsing ze ningnui je I ranglei, ai kemipui kelaksiapui zene ma-habung ge penui ha kaime leine sua a kai'ngke lei, kacheu lei. Penui a penui gu misongga bambe gene kai lei, kane kemiui a pegu kegaze ze pedage kebambe leine ze kai lei, pa ringra 'nsakkaibe nane zeu," ze kacheu lei. Kemipui pe lungleine ne peibe pui je Hera ne ka'ncha lei, chi gum ze anui du migu reha peira lei.

Sam ka'nneube

1. *Kemipui gu reha deu ge Isua 'ndaitew lei ze kacheu lau?*
2. *Hera hang ge anui 'ndaikau pei dui lau?*

Tewhelirabe

1. *Hera hang ge 'ndaikau kau peira meibe hebi ra lei.*

2. *Chiberamme ze a ning lung, ning gu pehi, nang kehungbe, nang mata tewchibe zai kedadabe ramme misongg lamui lei. 'Ndaibe ze nang peiniemeibe salau.*

Peruak 44

HERA NE TEWKANRINGBEPEU JE LANGKEW LEI

Geteiliabe sambam: Dekuaki ge Samaria'Mpui

(John 4:7-39)

Hera anui je kehungbe gu samkeyibe Isua ne geteilia lei. Mine de hungnei mak me je Pa a hung lei. Tingna 'nding ge naiche lumperi, ziammenaramme mi ki ki ge saurim bambe lua ge hedui tuakra tat de lei. Pa a hemuikau changbe zegene chi gumbe hi ge hedui tuakra tat leu gu de lei, pa ze lua daike mei ze meibe zegeneu. Samariame nai Judame a kat kat je ngnga mak lei. Isua a Judame lei. Kane Isua a Samaria'mpui je 'mpau zun ka'mpau lei. Pe dagene hedui ke lei. Samaria'mpui je keringbe hedui madaude herei dai makrabe peibera hat kai lei. Chize a Hera je chirabe ze rang lei. Hera ne anui je hung gum ze Samaria'mpui je hung lei. Hera ne pechu hungbe chiluze Isua rasam paugaira pesuiyi gesang ze Samaria namdi 'mbe pa pak wang ze rang gai de lei. Chi gum ze Hera je lutaulube pui pa chang di de lei.

Sam ka'nneube:

1. *Samaria'mpui ze hemui kau mei?*
2. *'Ndai gum ze Isua je pa lutau lu lau?*
3. *Hera hang ge kahereibe ze ndai kau lau? (kakarabe: Hera je 'mpauneibe, a ndaikau luneimeibe chi neibe, zai Bible kia neibe ramme ze lei).*

Tewhelirabe

1. *Samaria'mpui tak tewze Isua je hedaulube chang baudime sua ge Isua rasam pauliabe tak tewra.*

Peruak 45

HERA NE TEWKANRINGBEPEU JE LANGKEW LEI

Geteiliabe sambam: Isua anui da ge la lei

(Matt 28:8-20; Tatewbe 1:8-11)

Isua a pelua'nsang ne anui dage lamui lei. Anui mik ne Pechu ngau chi lak lei, kane anui rua ge pelua 'nsang ne bam bam gu lei ze Pa ne hatkai lei.

Isua a chudai de lei. Anui hang ge Isua heling ge chai gai lei, kane Pa chi ge chai ze bam mak lei. Pa ringchu dailu, heje hedai sing ze Pegu keneme je lia ze bam lei. Nalangbe mai ge Pegu keneme dage nkia wang gai luze ma betaudi kadesangbe ranglia lei. Tinggim ge benai kedei ge rezebambe leine Pedage ladelei ze Pa keneme suage salia lei. Kedairei leine ge tatze samyibe paura tui gailau ze samde gai lei. Zai Herui Kanchibe tinggim gene wangkew gulei, Jerusalem ge kua bam lau ze kacheu lei. Chipau chang dege a Isua je

tingim 'mbe kemau gene ngua chu di de lei. Keneme je samde gai gum ze ziammena leine je tewra rang gai lei.

Sam ka'nneube

1. *Isua 'ndai gum ze anui dage bam bam ra lau?*
2. *Isua ringchu dailube chang ndai gum bam lau?*
3. *Isua ndai gum ze ting gim chu di lau?*
4. *Isua ting gim chudi gum ze anui du chu gu mei?*